

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

1. เอกสารชั้นต้นที่ยังมีค่าตีพิมพ์

กระทรวงการต่างประเทศ. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/1) "เรื่องการประชุมอังกฤษ - ฝรั่งเศสที่สิงคโปร์พาคิงถึงไทย".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/1) "เรื่องเครื่องบิน 16 เครื่องที่ส่งจากอเมริกา".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/2) "เรื่องข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2484".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/2) "เรื่องหลักการร่วมยุทธระหว่างไทยกับญี่ปุ่น".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องคำให้การของนักเรียนไทยที่กลับจากสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2485".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องการเดินทางของทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างการเปลี่ยนรัฐบาล พ.ศ. 2487".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องคณะกรรมการผสมไทย - ญี่ปุ่น พ.ศ. 2484".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านคณะกรรมการผสม พ.ศ. 2485".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องตั้งกรมประสานงานพันมิตร พ.ศ. 2486".

____. เพิ่มสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องการศึกษาสถานประกอบการสงคราม พ.ศ. 2486".

- กระทรวงการต่างประเทศ. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา)
 "เรื่องข้อตกลงระหว่างเจ้าหน้าที่กองอำนวยการคณะกรรมการผสมกับ
 พ.อ. ฮายาจิสารวัตรไทย - ญี่ปุ่น ประจำประเทศไทย พ.ศ. 2485".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องโทรเลขจาก
 หลวงอรรัตนกิตติกำจร เลขานุการสถานทูตไทย ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศ
 สวีตเซอร์แลนด์ ถึง น.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องคนไทยในต่าง
 ประเทศ พ.ศ. 2485".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องไทยอิสระ :
 หนังสือเวียนถึงคนไทยจากสถานทูตไทย ในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา
 ฉบับที่ 9 วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2485".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องคำให้การของ
 ข้าราชการที่กลับจากอังกฤษ พ.ศ. 2485".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามมหาเอเชียบูรพา) "เรื่องรัฐบาลอังกฤษ
 ขอรับชำระค่ากินอยู่ของข้าราชการสถานทูตกรุงลอนดอน พ.ศ. 2485".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/2 : 20) "รวมเรื่องญี่ปุ่นปลดอาวุธ:
 ทหารอินโดจีน ฝรั่งเศสในอินโดจีน พ.ศ. 2488".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/2 : 1) "เรื่องคำสั่งแม่ทัพใหญ่ :
 ประกาศและแจ้งความจากกองทัพใหญ่ พ.ศ. 2488".
- ____. แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.พ. 2/2 : 11) "เรื่องกระทรวงมหาดไทย
 แจ้งรายงานเข้าหลวงประจำจังหวัดลำปาง เรื่องทำพิธีของทหารญี่ปุ่นจังหวัดลำปาง
 พ.ศ. 2488".

กรมเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี, กรม. แผนกเก็บที่ 15/108 "เรื่องสายการบินระหว่างปีนัง -

โกตาบารูของอังกฤษขอบินผ่านราชอาณาจักรไทยในบางโอกาส".

___ . แผนกเก็บที่ 4/10 "เบ็ดเสร็จ เกี่ยวกับญี่ปุ่น เรื่องกติกาสัญญาพันธมิตร
ระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น".

___ . แผนกเก็บที่ 4/190 "เรื่องคณะกรรมการผสมไทย-ญี่ปุ่น วันที่ 12 ธันวาคม
พ.ศ. 2484".

___ . แผนกเก็บที่ 12/219 "เรื่อง การเคลื่อนย้ายและก่อสร้างสถานที่ราชการ
พ.ศ. 2485".

___ . แผนกเก็บที่ 20/187 "เรื่องย้ายวิทยไปอยู่ลพบุรี พ.ศ. 2486".

___ . แผนกเก็บที่ 9/219 "เรื่อง การเกณฑ์แรงงานและสิ่งของ เกี่ยวกับการก่อสร้าง
ที่จังหวัดเพชรบูรณ์".

___ . แผนกเก็บที่ 42/219 "เรื่อง กำชับชักชวนและคัดเลือกพลเมืองไปอยู่จังหวัด
เพชรบูรณ์".

___ . แผนกเก็บที่ 39/190 "เรื่อง การรับโอนการปกครองดินแดนภาคเหนือ และ
ภาคใต้จากญี่ปุ่น รวมทั้งทรัพย์สินต่าง ๆ ".

___ . แผนกเก็บที่ 42/190 "เรื่อง การป้องกันและปราบปรามจากรจน พ.ศ. 2487".

___ . แผนกเก็บที่ 1/190 "เรื่อง การแลกเปลี่ยนคณะทูต กงสุล และคนชาติระหว่าง
ประเทศไทย กับบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2485".

___ . แผนกเก็บที่ 2/190 "เรื่อง รายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ของอธิบดีกรมโฆษณา
การ พ.ศ. 2488".

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ

แผนกเก็บ, ส.ป. กระทรวงศึกษาธิการ "เรื่อง การประชุมข้าหลวงประจำจังหวัด วันที่
12 สิงหาคม พ.ศ. 2484".

___ . กระทรวงศึกษาธิการ "เรื่อง การส่งเสริมภาษาไทย และนโยบายการสอนภาษา
ต่างประเทศ : การประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2485".

แผนกเก็บ, ส.ป. กระทรวงศึกษาธิการ "เรื่องการประกาศตั้งหลวงอุดา เป็นผู้สั่ง
ราชการแทนนายกรัฐมนตรี".

2. เอกสารชั้นต้นที่พิมพ์แล้ว

สภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 1/2484 วันที่ 9

มิถุนายน พ.ศ. 2484.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 4/2484 วันที่ 23 ธันวาคม
พ.ศ. 2484.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 7/2486 วันที่ 15 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 8/2486 วันที่ 18 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 1/2486 วันที่ 26 มิถุนายน
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 2/2486 วันที่ 1 กรกฎาคม
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 2/2485 วันที่ 2 กรกฎาคม
พ.ศ. 2485.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 6/2486 วันที่ 2 ธันวาคม
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 13/2487 วันที่ 21 ธันวาคม
พ.ศ. 2487.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 11/2487 วันที่ 14 ธันวาคม
พ.ศ. 2487.

สภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 8/2486 วันที่ 18
กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 1/2486 วันที่ 26 มิถุนายน
พ.ศ. 2486.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 4/2487 วันที่ 20 กรกฎาคม
พ.ศ. 2487.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 5/2487 วันที่ 22 กรกฎาคม
พ.ศ. 2487.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 29/2488 วันที่ 11 ตุลาคม
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 3/2488 วันที่ 12 กรกฎาคม
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 11/2488 วันที่ 16 สิงหาคม
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 12/2488 วันที่ 20 สิงหาคม
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 24/2488 วันที่ 24 กันยายน
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 29/2488 วันที่ 11 ตุลาคม
พ.ศ. 2488.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 3/2489 วันที่ 7 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2489.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 14/2489 วันที่ 18 มีนาคม
พ.ศ. 2489.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 11/2489 วันที่ 7 มีนาคม
พ.ศ. 2489.

สภาผู้แทนราษฎร. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 3/2489 วันที่ 11
มิถุนายน พ.ศ. 2489.

____. รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร. ครั้งที่ 19/2489 วันที่ 4 เมษายน
พ.ศ. 2489.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 56 วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2482.

____. เล่มที่ 57 วันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2483.

____. เล่มที่ 59 วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485.

____. เล่มที่ 58 วันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2484.

____. เล่มที่ 61 วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2487.

____. เล่มที่ 61 วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2487.

____. เล่มที่ 62 วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488.

____. เล่มที่ 63 วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489.

____. เล่มที่ 62 วันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2488.

โคลนการ, กรม. เรื่องกราบทูลถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ของ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2487 หน้า 2734-2735

____. เรื่องประกาศตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2487
หน้า 509.

____. เรื่องยุบเลิกตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดและรองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ
แต่งตั้งแม่ทัพใหญ่รองแม่ทัพใหญ่ วันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2487 หน้า 564.

____. เรื่องแต่งตั้งจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน วันที่ 24
สิงหาคม พ.ศ. 2487 หน้า 563.

ข่าวโฆษณาการ. วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 หน้า 2726.

____. วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2484 หน้า 2734 - 2735.

ข่าวกรุง. ปีที่ 27 ฉบับที่ 10 ประจำเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2521.

3. หนังสือ

- เกรียงศักดิ์ พิทยานะ. นายกรัฐมนตรีเผด็จการ. กรุงเทพฯ : เอเชียการพิมพ์ 2517.
 ควง อภัยวงศ์ พ.ศ. การเปลี่ยนรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม. เบื้องแรกประชาธิปไตย. สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย พระนคร : นิตยสารการพิมพ์.
 2516.
- จี๊ดย์ เซลิน. นายพลลี้ภัย. พระนคร : ไทยสัมพันธ์. 2497.
- เจริญ ไชยชนะ. สงครามโลกครั้งที่สอง. พระนคร : เสริมวิทย์บรรณาการ. 2518.
- จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ถึงพระพิศาลสุขุมวิท. เรื่องหนังสือจดหมายเทศของเสรีไทยเกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนดี นิวเคลย์และสหรัฐอเมริกา. พระนคร : อมรินทร์การพิมพ์. 2522.
- ชาญ ไชยกาล พ.อ. ไทยรบจนสุดใจชาตินัน อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พญาพลเอกหลวงเสนาณรงค์. พระนคร : พานิชกิจ. 2498.
- ณัฐชาติ สุทธิสงคราม. นายควง อภัยวงศ์กับพรรคประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : เรื่องศิลป์. 2522.
- ดิเรก ชัยนาม. การทูต. พระนคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง. 2490.
การศึกษาและการฝึกอบรมข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ เล่ม 3
 กระทรวงการต่างประเทศ. 2503.
- คำรงราชานุภาพ. สมเด็จพระนเรศวร. พงศาวดารเรื่องไทยรบพม่า. พระนคร : โสภณพิพรรณาการ. 2475
- คมิตร์ เยพีโมฟ. สงครามโลกครั้งที่สองกับชะตากรรมของประชาชนชาวเอเชีย. พระนคร : แพร่พิทยา. 2518.
- เทียน บุนนาค, ดร. ท่านปรีดี รัฐบุรุษอาวุโส. กรุงเทพฯ : สามัคคีธรรม. 2517.
- แถมสุข บุนนาค, ดร. พี่น้องอดีต. กรุงเทพฯ : เรื่องศิลป์. 2522
- ท้าวอุน ชนะนิกร. ความหลังของข้าพเจ้าท้าวอุน "คืนเย็น" ชนะนิกร. (ปกัสสร โปธิญาณนท์ แปล) พระนคร : ควงกมล. 2520.

ทวี จุลทรัพย์, พลอากาศเอก. ชาติอยู่เหนือสิ่งใด. พระนคร: วรุณีการพิมพ์. 2517.

ทวี บุญยเกตุ, ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประเทศไทยในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ 2. เบื้องแรกประชาธิปไตยสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย.

พระนคร : มิตรนราการพิมพ์. 2516.

ธรรมบุญ เรื่องศิลป์. คำพิพากษาคดีเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : เรื่องศิลป์ 2522.

485 (นามแฝง) นายพลผู้ซื่อสัตย์. พระนคร : เอเชียการพิมพ์. 2511.

เนตร เขมะโยธิน. งานของเสรีไทยในประเทศไทย เบื้องแรกประชาธิปไตย. สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย. พระนคร : มิตรนราการพิมพ์. 2516.

_____ . งานใต้ดินของพันเอกโยธี 2 เล่ม พระนคร : เกษมบรรณกิจ. 2510.

_____ . ชีวิตนายพล. พระนคร : เกษมบรรณกิจ. 2510.

ประณต นันทิยะกุล. เหตุการณ์ทางการเมืองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2518.

สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2518.

ปรีดี พนมยงค์. เบื้องหลังการก่อตั้งขบวนการเสรีไทย. กรุงเทพฯ : สันติธรรม.

2517.

_____ . ความเป็นไปบางประการภายในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์. นายปราโมทย์ พึ่งสุนทร และ นายเปื้อง ศิริภักดิ์จัดพิมพ์. 2515.

_____ . ความเป็นไปในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เบื้องแรกประชาธิปไตย. สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย. พระนคร : มิตรนราการพิมพ์. 2516.

_____ . หลักฐานสำคัญบางประการเกี่ยวกับสถานะสงครามประเทศไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ภาค 1). พระนคร : อรุณการพิมพ์. 2521.

บัว อึ้งภากรณ์, ทหารชั่วคราว. เบื้องแรกประชาธิปไตย สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย

พระนคร : มิตรนราการพิมพ์. 2516.

ไพศาล ตระกูลสี. วีรบุรุษนิรนาม. กรุงเทพฯ : เรื่องศิลป์. 2521

พระพิศาล สุขุมวิท, (ประสพ สุขุม). จดหมายเหตุของเสรีไทยเกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนติ
นิวเคลียร์ และ สหรัฐอเมริกา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
ไทยเชมม. 2522.

มาลัย ชูพินิจ (ฉันทนา). เอ็กซ์โอ.กรุ๊ป. พระนคร : เซษฐบุรุษ พิมพ์ครั้งที่ 3. 2522.
รอง ศยามานนท์. ประวัติศาสตร์ไทยในระบบรัฐธรรมนูญ. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช.
2520.

สุพจน์ ด่านตระกูล. แถลงการณ์เรื่องความบริสุทธิ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ในกรณี
สวรรคตของรัชกาลที่ 8. กรุงเทพฯ : ไทยแลนด์การ์พิมพ์. 2522.
ชีวิตและงานของ ดร.ปรีดี พนมยงค์. พระนคร : ประจักษ์การพิมพ์.
2514.

พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส พูดถึง ข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ
นายปรีดี พนมยงค์ และจอมพล ป.พิบูลสงคราม. พระนคร : ศิริการพิมพ์.
2522.

เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. เสนีย์นิพนธ์. พระนคร : มติศึกษา. 2497.
การเจรจาเลิกสถานะสงครามกับบริเตนใหญ่. อนุสรณ์ในงานพระราชทาน
เพลิงศพคุณสง่า วรณดิษฐ์ ณ. วัดเทพศิรินทราวาส 17 กันยายน 2511.
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับอเมริกา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2. อนุสรณ์
ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณสง่า วรณดิษฐ์ ณ. วัดเทพศิรินทราวาส 17
กันยายน 2511.

"แสงประทีป" (นางแฝง). ขบวนการเสรีไทย. กรุงเทพฯ : บ้านศาลาสถ์ 2516.
ไสว สุทธิพิทักษ์. ดร.ปรีดี พนมยงค์. กรุงเทพฯ : บพิขการพิมพ์. 2519.
สังข์ พัชโนทัย. ความสำนึกในกรงขัง. พระนคร : หนังสือพิมพ์เสถียรภาพจัดพิมพ์.
2499.

สังวร สุวรรณชีพ. อนุสรณ์พลเรือตรี สังวรสุวรรณชีพ. พระนคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
2516. (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลเรือตรี สังวร สุวรรณชีพ ณ. เมรุ
วัดธาตุทอง 27 ธันวาคม 2516)

- สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ. พระราชบันทึกทรงเล่า เบื้องแรกประชาธิปไตย. สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย. พระนคร : มิตรนราการพิมพ์. 2516.
- สมิธ นิคอล. สู่สยามประเทศใต้ดิน. (ส.สว่างแปล) พระนคร : ไทยเซมม. 2490.
- สมบุญ คณาดาค. ไทยกับสถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2. พระนคร : ศิลปบรรณาการการพิมพ์. 2515.
- สัญญา สุวังบุตร. เสรีไทยกับ โอ.เอส.เอส. (แปลจาก R. Harris Smith, OSS : The Secret History of America's First CIA. Delta Book 1973 pp 291 - 314) จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 เมษายน - มิถุนายน 2519.
- อนันต์ พิบูลสงคราม. จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์. 2518.
- _____ . จอมพล ป. พิบูลสงคราม เล่ม 3. กรุงเทพฯ : ศูนย์การพิมพ์. 2518.
- อนันต์ อมรรักษ์. แผนการมหาชนรัฐของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์. กรุงเทพฯ : เอเชียการพิมพ์. 2517.
- อนุสรณ์ ใในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ต.ท. ควาง อภัยวงศ์ : ชีวประวัติและเรื่องราวของนายพันตรีควาง อภัยวงศ์. พระนคร : โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์. 2511.
- อนุสรณ์ใในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจเอกอดุล อดุลเดชจรัส. พระนคร : โรงพิมพ์ตำรวจ. 2513.
- อนุสรณ์ใในงานพระราชทานเพลิงศพ ร.ท. อู๊ด นิตยสุทธิ คำปราศรัยสุนทรพจน์บางเรื่องของนายปรีดี พนมยงค์. พระนคร : สหประชาพาณิชย์. 2517.
- อ้วน นาคกรรพ. หลังจากเสรีไทยในจังหวัดอุดร จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 เมษายน - มิถุนายน 2519.

4. วิทยานิพนธ์

นิมิตร ปถมวาลย์. กรณีพิพาทระหว่างไทยกับอินโดจีน ฝรั่งเศส พ.ศ. 2483 - 2484
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะ
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2519.

ปอ ชัชชัย. การวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายของไทยในภาวะสงครามระหว่าง
ปี พ.ศ. 2481 - 2485 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร.
ศาสตร์ 2516.

ภาษาต่างประเทศ

Books.

Coast, John. Some Aspects of Siamese Politics. New York:
Institute of International Relation, 1953.

Crosby, Sir Josiah. Siam: The Crossroads. London: Mollis &
Carter Ltd., 1945.

David A. Wilson. "Politice in Thailand". New York, It haca:
Cornell University Press, 1966.

David A. Wilson. The United States and the Future of Thailand.
Pareger Published, New York, 1970.

Edward Thadens Flood. Japan's Relations with Thailand 1928-1941.
Unpublished Ph.D. Thesis University of Washington, 1967.

F.C Jones. Japan's New Order in East Asia. London: Oxford
University Press, 1945.

Flood, E. Thadeus "The 1940 France-Thai Border Dispute and
Pibun Sonkhram's Commitment to Japan". Journal of
Southeast Asias History Volums, Number 2 September, 1969.

Gillchrist, Andrew. Bangkok Top Secret. London: Hutchinson, 1970.

Hall, D.G.E. A History of South East Asia. 3d ed. London: Macmillan Co., Ltd., 1968.

Ingram, John C. Economic Chang in Thailand Since 1858. California: Stanford University Press, 1954.

Livingston, Jon ed., The Japan reader: Imperial Japan 1800-1945. Vol1, Pan-America Copyright 1973, Inc New York.

Nucehterlein, Donald E. Thailand and the Struggle for Southeast Asia. New York: Cornell University Press, 1967.

Richard P. Stebbins, Chatham House. Collective Defence in South East Asia. 1956.

Smith, Nicol, and Clark, Blake. Into Siam Underground Kingdom. New York. The Bobbs-Merill Co., (n.d)

Silverstein, Josef. ed, Southeast Asia in World War II : Monography, Series No7: Yale University, U.S.A.

Vella, Walter. The Impact of the West Government in Thailand. Berkeley: University of California Press, 1955.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายชื่อข้าราชการและนักเรียนในสหรัฐอเมริกาที่ไม่ยอมกลับประเทศไทย

เจ้านายที่ยังไม่กลับ

1. ม.จ. กัลยานวงศ์ประวิตร ในกรมหลวงปราจิณบุรี เป็นนักเรียนทุนส่วนตัว
2. ม.จ. ทินชาติ สุริยงศ์ ในกรมหมื่นไชยา เป็นนักเรียนทุนส่วนตัว
3. ม.จ. ยุทธเสถียร สวัสดิ์วัฒน์ ในกรมพระสวัสดิ์ ฯ เป็นนักเรียนทุนส่วนตัว
4. ม.จ. ชนากร วรวรรณ

ข้าราชการประจำการที่ไม่กลับ

1. ม.ร.ว. เสณี ปราโมช ตำแหน่งอัครราชทูต ข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นพิเศษ อันดับ 1 เดือนละ 600 บาท ได้รับเงินเพิ่มประจำตำแหน่งปีละ 17,742 บาท
2. นายพันโท หม่อมหลวงชาบ กุญชร ฯ ตำแหน่งทูตทหาร ข้าราชการสังกัดกระทรวงกลาโหม
3. นายจรรยา คิถการภักดี ตำแหน่งเลขานุการโท ข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นเอก อันดับ 4 เดือนละ 450 บาท ได้รับเงินเพิ่มประจำตำแหน่งปีละ 4,516 บาท
4. นายมณี สานะเสน ตำแหน่งเลขานุการโท ข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นเอก อันดับ 1 เดือนละ 320 บาท ได้รับเงินเพิ่มประจำตำแหน่งปีละ 3,438 บาท
5. นายอนันต์ จินตกานนท์ ตำแหน่งเลขานุการตรี ข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นโท อันดับ 4 เดือนละ 260 บาท ได้รับเงินเพิ่มประจำตำแหน่งปีละ 4,032 บาท

ข้าราชการที่ลาศึกษาต่อยังไม่กลับ

1. น.ส. พูนทรัพย์ ไกรยง ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. น.ส. อูบล คุณานเสน ข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการ
3. นายสมบุญ ผ่องอักษร ข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข ไปดูงาน

4. นายจุน ประภาวิวัฒน์ ข้าราชการจุฬาลงกรณ์ไปศึกษาวิชาวิทยาศาสตร์
การทอสมุด

5. ม.จ. เจตนากร วรธรรม ข้าราชการคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

นักเรียนทุนรัฐบาลที่ยังไม่กลับ

1. นายจันทมัย อมาตยกุล ได้รับเงินจากรัฐบาล 1680 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาการคลังและธนาคาร
2. นายมันเจต พลังกูร ได้รับเงินจากรัฐบาล 1605 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาเกษตรกรรม
3. นายอุดมศักดิ์ ภาสวณิช ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมโยธา
4. นายบุญรอด ปินันท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1680 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
5. นายครูย มุขยสิงห์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชากลีกรรมเพื่อเชี่ยวชาญทางยาสูบ
6. นายประคิษฐ์ เขียวสกุล ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาเคมี
7. นายสวัสดิ์ เขียวสกุล ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชากลีกรรม
8. นางเสมอใจ ไสละสุต ได้รับเงินจากรัฐบาล 1500 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาสถาปัตยกรรมในแคนาดา
9. นายสละ ทสานนท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1705 เหรียญต่อปี ศึกษาวิชา
ชีววิทยา
10. ร.ต.ท. จำรัส พอลเลต ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาตำรวจ

11. นายเชื้อ หุ่นจำลอง ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมเครื่องกล
12. นายมาลัย หุวะนันทน์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1460 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาการปกครอง
13. นายอายุส อิศรเสนา ณ อยุธยา ได้รับเงินจากรัฐบาล 1830 เหรียญ
ต่อปี ศึกษาวิชาวิศวกรรม
14. นายนิธิพันธ์ ซาลิจันทร์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1530 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาธรณีวิทยา
15. น.ส. อัมพร ชัยปราณี ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาครู
16. นายราชัน กาญจนะวนิช ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมเหมืองแร่
17. นางบัณฑิต กันทบุศย์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1460 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาบัญชี
18. นายชะโรช โล่ห์สุวรรณ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1580 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล
19. นายเอียน ชัมพานนท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาเกษตรกรรม
20. นายบุญเยี่ยม มีสุข ได้รับเงินจากรัฐบาล 720 เหรียญ ขณะอยู่สหรัฐ
6 เดือนได้รับปริญญา B.A. Hons Natural Science จากมหาวิทยาลัย
เคมบริดจ์ และสำเร็จการศึกษาวิชา Textile Chemisty, Textile Technology
& Paper Manufacturing ในประเทศอังกฤษ ขณะนี้ควบคุมการสร้างเครื่องจักรสำหรับ
ทำน่านมกระดาษให้สะอาดในสหรัฐอเมริกา
21. นายจก ณ. ระนอง ได้รับเงินจากรัฐบาล 1500 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

22. นายเป้า ซำอูไร ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี ศึกษาวิชา
เกษตรกรรม
23. นายบุญยง นิโครชานนท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาสถาปัตยกรรม
24. นายพิเสส บัณฑิตพงษ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมเครื่องกล
25. นายวรเทพ นงส์พิทักษ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1580 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรม
26. นายอำนาจ พูนพิพันธ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1580 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมโยธา
27. นายเซ่ง ปทุมรัตน์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี ศึกษาวิชา
พลศึกษา
28. นายฉลอง บึงตระกูล ได้รับเงินจากรัฐบาล 1500 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาอักษรศาสตร์
29. นายไฉน เรืองศิริ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1730 เหรียญต่อปี ศึกษาวิชา
แพทย์ทางกายวิภาค
30. นายสงสุข สาครมบุตร ได้รับเงินจากรัฐบาล 1730 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาป่าไม้
31. นายสมพงษ์ ศัลยพงษ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1680 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาเกษตรกรรม
32. นายนิรัตน์ สมักพันธ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมเหมืองแร่
33. นายบุญเบน ละสิรัตน์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมโยธา
34. นายชุน ลีลาสุวรรณ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1460 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

35. นายอานนท์ สรีวรณะ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมเหมืองแร่
36. นางแห่ง สุภางค์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1780 เหรียญต่อปี ศึกษาวิชา
วิศวกรรมเคมี
37. นายพิสุทธ์ สุทัศน์ ณ อยุธยา ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมเหมืองแร่
38. นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมเคมี
39. นายบุญเดือน ตามไท ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาแพทย์ทางกายวิภาค
40. นายจำริญ คิสนันท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 1730 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
41. ม.ล. สุจินต์ ชุมแสง ได้รับเงินจากรัฐบาล 1630 เหรียญต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
42. น.ส. จินตนา นาควัชร ได้รับเงินจากรัฐบาล 1500 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชาอักษรศาสตร์ในแคนาดา
43. ร.ท. บุญมาร์ เทศบุตร ได้รับเงินจากรัฐบาล 2030 เหรียญต่อปี
ศึกษาวิชา เอ็ม.ไอ.ที. วิชาเคมี
44. ว่าที่ ร.ต. ม.ล. เอกไชย กำภู ได้รับเงินจากรัฐบาล 2000 เหรียญ
ต่อปี สำเร็จปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยฮาวายที่ Spring field
45. น.ส. สายหยุด เก่งระคมยง ได้รับเงินจากรัฐบาล 1580 เหรียญต่อปี
สำเร็จปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยบอร์น กินส์
46. พ.ต. ประทุม สตะจู่ทะ ได้รับเงินจากรัฐบาล 2100 เหรียญต่อปี
กำลังศึกษางานอยู่ที่ General Electric X-Ray Coporation ที่ชิคาโก
47. ว่าที่ ร.ต. กวระเวก ศรีวิจารณ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 2030 เหรียญ
ต่อปี ศึกษาวิชาวิศวกรรมโยธา (ปริญญาโท)

48. พลทหารเฉลิม จิตตินันท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 6029.41 บาทต่อปี
ศึกษาวิชาอากาศยาน
49. จำอากาศโท สุนทร ศันรสถัมภ์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 6029.41 บาท
ต่อปี ศึกษาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน
50. นายสิทธิ เสวตศิลา ได้รับเงินจากรัฐบาล 6117.64 บาทต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมอากาศยาน
51. นายเจริญ วัฒนพานิช ได้รับเงินจากรัฐบาลไม่ทราบจำนวน ศึกษาวิชา
อุทุนิยมศาสตร์
52. พลทหารวิเชียร วายวานนท์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 6029.41 บาทต่อปี
ศึกษาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน
53. นายวิมล วิริยะวิทย์ ได้รับเงินจากรัฐบาล 6117.64 บาทต่อปี ศึกษา
วิชาวิศวกรรมโยธา

นักเรียนทุนส่วนตัวที่ไม่กลับ

1. นายประยูร อรรถจินดา ศึกษาวิชาโคสนา
2. น.ส. กรองทอง ชุติมา ศึกษาวิชาการคลัง
3. นายสมจิตต์ กังสานนท์ ศึกษาวิชาวิศวกรรมเคมี
4. นางพูนเพิ่ม ไกรเร็กซ์ ศึกษาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
5. นายอานนท์ ฅ บ้อมเพชร ศึกษาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า
6. นายอันสุย นิมมานเหมินทร์ ศึกษาวิชาสถาปัตยกรรม
7. นายสวัสดิ์ นิตินน ศึกษาวิชาวิศวกรรม
8. นายภูษะ บันยารชุน ศึกษาวิชาธนาคาร
9. นายอุดม ภูพันธ์ ศึกษาวิชาธนาคาร
10. ม.ร.ว. สิงคชา ทองใหญ่ ศึกษาวิชาตำรวจ
11. นายอาทิ ชูโต
12. นายการุณย์ เก่งระคมยิ่ง ศึกษาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล

13. นายไพลิน สุนนสุข ศึกษาอยู่แคนาดา

14. ร.ท. โผน อินทรทัต เป็นนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด สำเร็จปริญญาตรีวิศวกรรมเคมีที่ Tri State College

15. น.ส. ประภา คັນไพโรจน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

การช่วยเหลือร่วมมือของคนไทยในสหรัฐอเมริกา

รายนามของผู้เสียสละรายได้ประจำเดือนเป็นพิเศษ

1. นายเป้า ชำคูไร สละเงินค่าที่อยู่สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ 25 เหรียญ
ระหว่างมาพักอยู่ในสถานทูต
2. นายจำรูญ คิสนันท์ สละเงินค่าที่อยู่สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ 25 เหรียญ
ระหว่างมาพักอยู่ในสถานทูต
3. นายเปียน บุญยรักษ์ สละเงินค่าที่อยู่สำหรับเดือนกุมภาพันธ์ 25 เหรียญ
ระหว่างมาพักอยู่ในสถานทูต
4. ขุนประทุมโรคนพรัตน์ สละเงินใช้จ่ายประจำเดือน ๆ ละ 50 เหรียญ
ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไป
5. นายร้อยโท บุญมาก เทศบุตร สละเงินใช้จ่ายประจำเดือน ๆ ละ
40 เหรียญ ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไป
6. นางสาวสายหยุด เก่งระคมยง สละเงินใช้จ่ายประจำเดือน ๆ ละ
50 เหรียญ ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไป
7. ม.ล. เอกไชย กำภู สละเงินใช้จ่ายประจำเดือน ๆ ละ 50 เหรียญ
ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไป

รายนามของผู้สละเงิน 5 เหรียญจากรายได้ประจำเดือนเดือนละ 90 เหรียญ

1. นายจันทน์ อมาตยกุล	6. นายชาญ จารุวัตร
2. นายบรรเจิด พลังกูร	7. นายประคิศักดิ์ เขียวสกุล
3. นายอุดมศักดิ์ ภาสวณิช	8. นายสวัสดิ์ เขียวสกุล
4. นายบุญรอด บินทสัน	9. นายประไพ ทรงทรานนท์
5. ม.จ. จักรพันธ์ เพ็ญศิริ จักรพันธุ์	10. นายสละ ทสานนท์

11. นายเชื้อ หุ่นจำลอง	36. นายนิรัตน์ สมรรถพันธุ์
12. ร.ต.ท. จารัส ฟอเลิศ	37. นายบุญเย็น สติรัตน์
13. นายมาลัย หุวานนท์	38. นายชุน ลิดาสุวรรณ
14. นายอายุส อิศสระเสนา	39. นายอานนท์ ศรีวรรณะ
15. นายนิธิพัช ชาติจันทร์	40. นายเหิง สุภาวงศ์
16. นางสาวอุ้มพร ชัยปรานี	41. นายพิสุทธ สุธัติน
17. นายราชัญ กาญจนานิช	42. นายเรณู สุวรรณสิทธิ์
18. นางเอียน ชำพานนท์	43. นายบุญเลี้ยง ตามไท
19. นายเป้า ชำอุไร	44. นายจ่างุญ คิสนันท์
20. นายชะโรช โล่ห์สุวรรณ	45. นายเจริญ วัชรพานิช
21. นายบุญยง นิโครธานนท์	46. นายศุภ วุทธิกุล
22. นางสาวจินตนา นาควัชร	47. นายเฉลิม จิตตินันท์
23. นายพิเสส บัณฑิตพงษ์	48. นายสุนทร คันชลักษณ์
24. นายวรเทพ พงษ์พิทักษ์	49. นายสิทธิ เสวตศิลา
25. นายอำนวยการ พูลพิทักษ์	50. นายการะเวก ศรีวิจารณ์
26. นายเชิง ปทุมรัตน์	51. นายวิเชียร วายวานนท์
27. นายฉลอง บึงตระกูล	52. นายวิมล วิริยะวิทย์
28. นายปลื้ม ปูนศรี	53. นายเปียน บุญยรักษ์
29. นายสมพร บุญยคุปต์	54. น.ส. กรองทอง ชุติมา
30. นายศรยุ บุญยสิงห์	55. นางวิพันธ์ ชุติมา
31. นายจก ณ ระนอง	56. นายสมจิต กังสานนท์
32. นายไฉน เรืองศิริ	57. นายบัณฑิต กันตะบุตร
33. นายเสมอใจ ไสละสูตร	58. นายพลเพิ่ม ไกรเริกส์
34. นายส่งสุข สากรมบุตร	59. นายอานนท์ ณ ป้อมเพ็ชร
35. นายสมพงษ์ สัตยพงษ์	60. นายอันสุย นิมมานเหมินทร์

61. นายสวัสดิ์ นิติน	65. นายไพสัต์ สุนนสุข
62. นายกฤษะ บันยารชุน	66. ม.จ. ทินชาติ สุริย
63. นายกำจร ฌลโยธิน	67. ม.ร.ว. สิงคชา ทองใหญ่
64. นายอุดม ฐพันธ์	68. ม.จ. อุตัสเดียร สวัสดิ์วิวัฒน์

รายนามผู้ช่วยในการโคสนาเบ็คเคิล็ค

1. นายบุญเยี่ยม มีสุข	10. นายการุณ เก่งระคมยิง
2. นายฉลอง ปิงตระกูล	11. นายบุญถม ไวทยานุวัตร
3. นายบรรเจิด พลากร	12. นายนิธิพันธ์ ชาลีจันทร์
4. น.ส. อัมพร ชัยปรานี	13. นายสละ ทสานนท์
5. ม.ล. สุจินต์ ชุมแสง	14. นายการะเวก ศรีวิจารณ์
6. นายสวัสดิ์ เชี่ยวสกุล	15. นายสมพร บุญคุปต์
7. น.ส. จีรวัทร ชีตตะสังคะ	16. นายมาลัย หุวานนท์
8. ส.ส. จันทรแจม อินทุโสภณ	17. นายจก ณ ระนอง
9. นายอายุส อิศระเสนา	

21 มกราคม

นายเป้า ชำอุไร มาอยู่ช่วยสถานทูตตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงต้นมีนาคม
 นายจำรูญ คิสนันท์ มาอยู่ช่วยสถานทูตตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงกุมภาพันธ์
 นายอานนท์ ศรีวรรณนะ ทำหน้าที่ผู้แปลและเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยทางอากาศ
 ฝ่ายพลเรือนที่ปิตสเบอร์ก

ม.ล. สุจินต์ ชุมแสง ช่วยการเย็บผ้าของสภาภาษาชาติ และกรรมการ
 มหาวิทยาลัยคอสมเปีย

นายการุณ เก่งระคมยิง เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยทางอากาศ ออซฟอร์ด โอไฮโอ
 ม.ร.ว. สิงคชา ทองใหญ่ สมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการอเมริกัน

นายสมบุญ นายภูสะ นายจันทน์ นายสมพงศ์ พยายามช่วยโคสนาทาง
 วิทยุและปราศณาทที่พิลาเคลเพีย

นายบัณฑิตย์ กั้นตะบุตร

ส่งหนังสือพิมพ์ตัดจากชิคาโก

ม.ล. สุจินต์ ชุมแสง

ส่งเรื่องสำหรับกระจายเสียง

นายสมบุญ นองอักษร

ส่งเรื่องสำหรับกระจายเสียง

นายบุญรอด ปินทสันท์

ปราศณาทที่วิสคอนซิน

นายพุ่ม สาคร

ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่อเมริกันรับวิทยุกระจายเสียง

เป็นภาษาไทยจากโตเกียว

23 มกราคม

นายไฉน เรื่องศิริ

รายงานที่ไปฟังปราศณาทของ มร. แกรนด์

นายสงสุข สาครบุตร

ส่งหนังสือพิมพ์ตัด

ม.ล. สุจินต์ ชุมแสง

ส่งเรื่องสำหรับกระจายเสียง

๑๗๑

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค.

รายชื่อเสรีไทยสายอเมริกาที่เดินทางเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทย

นามจริง	นามแฝง
1. นายโผน อินทรพิทักษ์	ปอด
2. นายจำรัส พลเดต	คึก
3. นายการะเวก ศรีวิจารณ์	แคร์รี่
4. นายเป้า ขำอุไร	เพา
5. นายสวัสดิ์ เขียวสกุล	แซม
6. นายจินตมัย อมาตยกุล	จิม
7. นายสมพงษ์ ศัลยพงษ์	แซด
8. นายจก ฅ.ระนอง	ชาร์ลส์
9. นายนิติพัฒน์ ชลธีจันทร์	นิก
10. นายเอียน ชัมพานนท์	เอียน
11. นายพิสุทธิ สุทัศน์	พีท
12. นายอนันต์ ฅ.บ่อมเพชร	อาโนลด์
13. นายบุญเลี้ยง ตามไทย	บอน
14. นายไฉน เรืองศิริ	แซน
15. ม.ล.เอกชัย ก่าฏ	เจ
16. นายพิเศษ บัณฑิตพงษ์	แพต
17. นายจำรูญ คิษยนันท์	ไก
18. นายบุญรอด บิณฑสัน	เบน
19. นายวิเชียร ไววาทยนนท์	วิกเตอร์
20. นายการุณ เก่งระคมยิง	เคน
21. นายบุญเย็น ศศิรัตน์	บันนี่
22. ม.จ.บุญธิษฐาน สวัสดิ์วิวัฒน์	จอห์น

นามจริง	นามแฝง
23. นายบุญมาก เทศบุตร	เบน
24. นายวิมล วิริยะวิธ	ไวแมน
25. นายอานนท์ ศรีวรรณะ	อาโนลด์
26. นายสิทธิ เกวตศิลา	ซิค
27. นายเฉลิม จิตตินันท์	แคล
28. นายเจริญ วัฒนพานิช	คาล
29. นายอายุศ อิศระเสนา	ไอแซ็ค
30. นายอำนาจ พูนพิพัฒน์	อำนั
31. นายประยูร อรรถจินดา	เรย์
32. นายสละ ทศานนท์	ซอลด์
33. นายสุนทร กัณฑ์เกษม	ซุน
34. นายบุญยง นิโครธานนท์	นิก
35. นายอุดมศักดิ์ ภัสวาณิช	คอน
36. นายอุดม พัฒนพงษ์พานิช	แคน
37. นายชโรจน์ โล่ห์สุวรรณ	ลอส
38. นายฤๅษะ บันยาระชุน	คิง
39. นายฉลอง บึงตระกูล	ชาร์ลส์
40. นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์	พูน
41. นายสมจิตต์ กังสานนท์	ซอนนี่
42. นายเชื้อ พูนจำลอง	เชื้อ
43. นายชุน คีตสุวรรณ	ชาลี

ภาคผนวก ง.

รายชื่อเสรีไทยสายอังกฤษ

ก. เสรีไทยอังกฤษที่มีได้เป็นทหาร

1. สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี	10. นายเต็กลิ้ม คุณวิศาล
2. ม.จ.หญิงมิ่งไพศมณี สวัสดิวัตน์ (จักรพันธ์)	11. นายจ่านง สุ่มสวัสดิ์
3. นายมณี สาณะเสน	12. นายเกษม ลำซำ
4. นายเสนาะ ตันบุญยืน	13. นายสมาน มันทราภรณ์
5. หลวงจ่านงศิริการ	14. นายวรี วีระกุล
6. นายยิ้ม พึ่งพระคุณ	15. น.ส.สุภาพ รัตประจित (ยศสุนทร)
7. นายสมบุญ ปาลเสถียร	16. น.ส.บุษผา แท้สุจิ (บุรี)
8. นายพร้อม วัชรคุปต์	17. น.ส.อนงค์ แท้สุจิ
9. นายเกษม ผลาชีวะ	

(น.ส.สุภาพ รัตประจित ได้รับคัดเลือกส่งไปอินเดียเพื่อช่วยในด้านวิทยุกระจายเสียง หมายเลข 5 ถึง 7 เป็นข้าราชการในสถานทูตไทย ณ กรุงลอนดอน)

ข. เสรีไทยที่เป็นทหาร

1. หลวงอาจพิศาลกิจ	9. ม.ร.ว.กิตินัดดา กิตติยากร
2. หลวงภัทรวาที	10. ม.ล.จิรายุ นพวงศ์
3. นายกฉิน เทพหัสดิน ณ อยุธยา	11. นายสวัสดิ์ ศรีสุข (Raven)
4. นายประเสริฐ ปทุมมานนท์ (เป่า)	12. นายจุ่นคง รินทกุล
5. ม.จ.การวิก จักรพันธ์ (รัศมี)	13. นายประทาน เปรมกมล (นคง)
6. ม.จ.ภิศเกษ รัชนี (มัน)	24. นายป๋วย อึ้งภากรณ์ (แซม)
7. ม.จ.กอกษ์ศรี สวัสดิวัตน์	15. นายเปรม บุรี (ดี)
8. ม.จ.จิรัคนัย กิตติยากร (รี)	16. นายรจิต บุรี (ซำ)

17. นายสำราญ วรรณพฤกษ์ (เค็ง)	28. นายโต นุนนาค
18. นายธนา ไปยยานนท์ (กร)	29. นายบัทม์ บัทม์สถาน (นา)
19. นายกฤษณ์ โคนยานนท์ (คง)	30. นายบุญส่ง ทุ่งสุนทร (ชัย)
20. นายเสนาะ นิลกำแหง (จิ๋ว)	31. นายทศ พันธุ์มเสน (บุญ)
21. นายประไพธ์ เปาโรหิต (นุ่น)	32. นายวัฒนา ชิตวารี (ท้วม)
22. นายเทพ เสมอติ (หนู)	33. นายประพฤกษ์ ณ นคร (เล็ก)
23. นายกำแหง พลาญกูร (หลอ)	34. นายประจितร์ กังคานนท์ (ยศสุน
(แก้ว)
24. นายอรุณ สรเทศน์ (ไก่ฟ้า)	35. นายวิวรรธ ฌ.ป้อมเพ็ชร
25. นายอัมมล แท้สุจิ	36. นายสว่าง สามโกเศศ
26. นายบุญพบ ฌมรสิงห์	37. ม.จ.ศุภสวัสดิ์ วงศ์สนิท สวัสดิวั
(อ้วน)
27. นายบุญเลิศ เกษมสุวรรณ	

หมายเลข 1 ถึงเลข 5 เป็นข้าราชการสถานทูต ณ กรุงลอนดอน
 หมายเลข 8 เข้าเป็นทหารที่หลัง หลังจากวันที่ 7 สิงหาคม 2485
 หมายเลข 37 รัฐบาลอังกฤษรับเป็นนายทหารต่างหาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

ร่างความตกลง 21 ข้อ

1. ให้อยู่บังคับการทหาร องค์การกึ่งทหาร องค์การการเมือง ซึ่งกระทำการโฆษณาเป็นปฏิปักษ์ต่อสหประชาชาติ
2. ส่งมอบบรรดาเรือทั้งหมดที่เป็นของสหประชาชาติซึ่งอยู่ในท่าเรือให้แก่เจ้าหน้าที่สัมพันธมิตร
3. จะกระทำการทุกวิถีทางเพื่อปลดปล่อยบรรดาทุกลูกเชลยศึก และผู้ที่กักขังสัมพันธมิตร และจะออกค่าใช้จ่ายในการจัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยา อนามัย และการขนส่ง ให้มีจำนวนเพียงพอ โดยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายสัมพันธมิตร
4. จะรับผิดชอบในการป้องกันรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินซึ่งทรัพย์สินของสัมพันธมิตรทั้งหมด
5. ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ทางการทหารฝ่ายสัมพันธมิตรในเรื่อง
 - ก. ปลดอาวุธญี่ปุ่นในประเทศไทย และส่งมอบให้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตร
 - ข. ยึดและมอบเครื่องอุปกรณ์ในการสงครามของญี่ปุ่นให้แก่เจ้าหน้าที่ทางการทหารฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งจะไต่ตั้งขึ้น รวมทั้งเรือรบ เรือสินค้าทุกชนิด เครื่องบิน อากาศยาน กระสุน ยานยนต์ และยานอื่น ๆ กลังทหารต่าง ๆ รวมทั้งน้ำมันที่ใช้ในการบิน และน้ำมันอื่น ๆ กับเชื้อเพลิง เสื้อผ้า เครื่องมือเครื่องใช้ของวิทย์ และทรัพย์สินสมบัติอื่น ๆ ซึ่งเป็นของกองทัพญี่ปุ่น
6. ห้ามทำการค้ากับศัตรูของสัมพันธมิตร
7. ยึดทรัพย์สินของญี่ปุ่นทั้งหมด (และศัตรูอื่น) มอบให้กับสัมพันธมิตร
8. ร่วมมือในการฟ้องร้องและสอบสวนบุคคลซึ่งต้องหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม หรือผู้ที่ร่วมมือกับญี่ปุ่น หรือกับศัตรูของสัมพันธมิตรโดยเปิดเผย
9. ส่งมอบตัวกบฏซึ่ง เป็นชนชาติสัมพันธมิตรให้แก่เจ้าหน้าที่สัมพันธมิตร
10. จะบำรุงรักษาและพร้อมที่จะช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตร ทั้งทาง

ทัพเรือ ทัพบก และทัพอากาศ ตลอดจนท่าเรือ สนามบิน สิ่งก่อสร้าง เครื่องมือเครื่องใช้ ทางคมนาคม อาวุธและคลังทุกชนิด ตามที่จะได้ระบุ และนอกจากนั้นรวมทั้งสิ่งปลูกสร้าง บนพื้นดิน และคลังสัมภาระอื่น ๆ ตามแต่เจ้าหน้าที่ทหารสัมพันธมิตรจะได้แจ้งความประสงค์ เป็นครั้งคราว เพื่อให้เป็นที่พักทหารในการที่จะเข้ามาปลดอาวุธญี่ปุ่นและเป็นที่เก็บของด้วย

11. จะให้ใช้ท่าเรือและให้ความสะดวกในการจราจรแก่เจ้าหน้าที่ทหารฝ่าย สัมพันธมิตรในดินแดนไทยได้ตามความประสงค์

12. จัดการตามความประสงค์ของเจ้าหน้าที่สัมพันธมิตรในการควบคุมหนังสือ-พิมพ์ ตรวจตราและควบคุมวิทยุ การติดต่อทางสายต่าง ๆ การติดตั้งหรือกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมภายใน

13. จะดำเนินการปกครองทางพลเรือนต่อไปโดยปฏิบัติตามความประสงค์ของ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสัมพันธมิตร เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติกิจการของเขาได้

14. ในกรณีที่จะต้องทำให้มีความสะดวกในการเกณฑ์แรงงาน และในการใช้ ประโยชน์ในดินแดนไทย ซึ่งการประกอบการอุตสาหกรรมขนส่ง ตลอดจนการคมนาคม โรงไฟฟ้า สาธารณกิจ และความสะดวกอื่น ๆ คลังเชื้อเพลิงและวัตถุอื่น ๆ ตามแต่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารสัมพันธมิตรจะแสดงความประสงค์มา

15. เรือสินค้าของชาวไทยไม่ว่าจะอยู่ในน่านน้ำไทยหรือต่างประเทศ ต้อง อยู่ในความควบคุมของสัมพันธมิตร เมื่อสัมพันธมิตรต้องการเพื่อผลประโยชน์ของสัมพันธมิตร

16. ยอมให้จัดตั้งคณะผู้แทนทางทหารซึ่งแต่งตั้งโดยเจ้าหน้าที่ทางการทหาร เพื่อเป็นที่ปรึกษาในการจัดกำลัง การฝึก และการจัดเครื่องมือเครื่องใช้กำลังของกอง ทัพไทย

17. ห้ามมิให้นำข้าว ดีบุก ยาง และไม้สัก ออกนอกประเทศชั่วคราว ระยะเวลาหนึ่งซึ่งเจ้าหน้าที่สัมพันธมิตรจะเห็นว่าจำเป็น โดยพิจารณาเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจซึ่ง เป็น อยู่ในขณะนั้น เว้นแต่ในความอนุญาตของคณะกรรมการผสมฝ่ายสัมพันธมิตร หรือเจ้าหน้าที่ คล้ายกันที่จะมาแทนคณะกรรมการคณะนี้

18. ตลอดเวลาที่โลกยังขาดแคลนข้าว ตามความเห็นของคณะกรรมการผสม สัมพันธมิตร หรือเจ้าหน้าที่สัมพันธมิตร จะต้องปรับปรุงข้าวให้ได้ผลเป็นจำนวนมากที่สุด

และจำนวนที่เหลือจะต้องมีไว้ให้กรรมการข้าวสัมพันธ์มิตรด้วยราคาที่จะตกลงกับคณะกรรมการข้าว โดยถือราคาควบคุมข้าวที่อยู่ในประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย

19. จะตกลงรายละเอียดเกี่ยวกับคณะกรรมการข้าวของสัมพันธ์มิตรในเรื่องเกี่ยวกับวิธีการที่จะให้บังเกิดผลตามข้อตกลงข้างบนนี้ ข้อตกลงดังกล่าวนี้จะต้องกินความถึงรายละเอียดตามภาคผนวกแห่งข้อตกลงนี้ และนอกจากนั้นจะจัดให้มี

ก. สัมพันธ์มิตรจะเข้าควบคุมเพื่อให้กิจการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์มิตรต้องการให้เป็นไปตามความประสงค์จนกว่ารัฐบาลไทยจะมีประกันให้แก่สัมพันธ์มิตร

ข. เพื่อให้มีความร่วมมือภายหลังต่อไปอีกระหว่างรัฐบาลไทยกับคณะกรรมการข้าวสัมพันธ์มิตร ในการที่จะบริหารข้อผูกพันใด ๆ ซึ่งได้มีขึ้นแล้วนั้นต่อไป

20. การวางนโยบายการเงินของไทย (รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งกำหนดเมื่อเริ่มต้น) ต้องเป็นไปตามคำแนะนำของผู้แทนฝ่ายสัมพันธ์มิตร โดยยึดหลักความสะดวกที่จะให้การปลูกข้าวมีผลมากที่สุด และให้บังเกิดอุปโภคอื่น ๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ และเพื่อหลีกเลี่ยงการยุ่งยากทางเศรษฐกิจ

21. จะให้ข้าวที่ประสงค์โดยเร็วที่สุด และจะปฏิบัติตามภาคผนวกซึ่งได้แนบมาด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ.

ความตกลงสมบูรณแบบ

เพื่อเลิกสถานะสงครามระหว่างประเทศไทยกับบริเตนใหญ่และอินเดีย
ลงนามกัน ณ สิงคโปร์ วันที่ 1 มกราคม 2489

โดยที่ตามประกาศซึ่งได้กระทำ ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แห่งประเทศไทย ได้ประกาศในพระปรมาภิไธย ของ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทยว่า การประกาศสงครามซึ่งประเทศไทยได้กระทำ เมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1942 ต่อสหราชอาณาจักรเป็นโมฆะ ด้วยเหตุที่กระทำ ไปโดยขัดกับเจตนจำนองของประชาชนชาวไทย และเป็นกาฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ และ กฎหมาย ของประเทศไทย และ

โดยที่ในวันเดียวกันประกาศลงวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ดังกล่าวแล้ว ได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย และ

โดยที่รัฐบาลได้บอกปฏิเสธสัมพันธไมตรี ซึ่งประเทศไทยได้กระทำกับญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1941 กับทั้งบรรดาสนธิสัญญา กติกา หรือความตกลงอื่น ๆ ซึ่งได้กระทำไว้ระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น และ

โดยที่รัฐบาลไทยมีความใฝ่ใจที่จะเข้ามีส่วนอย่างเต็มที่ ในการบรรเทาผล แห่งสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการดำเนินบรรดากระบวนการอันมีความมุ่งหมาย ที่จะช่วยเหลือในการกลับสถาปนาความมั่นคงระหว่างประเทศและสวัสดิภาพทางเศรษฐกิจ ทั่วไป และ

โดยที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียอาศัยข้อคำนึง เนื่องก้วย การกระทำในการบอกปฏิเสธ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติไปแล้ว และระลึกอยู่ด้วยเหมือนกัน ถึงความอุปการที่กระบวนการเคลื่อนไหวต่อต้าน ในประเทศไทยได้อำนวยให้ระหว่าง สงครามกับญี่ปุ่น จึงมีความปรารถนาที่จะให้สถานะสงครามสิ้นสุดลงโดยทันที

ฉะนั้น รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียฝ่ายหนึ่ง กับรัฐบาลไทยอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีความปรารถนาที่จะกลับเจริญความสัมพันธ์ทางไมตรีอันสนิทสนม ซึ่งมีอยู่ก่อนสงคราม จึงตกลงกระทำความตกลงเพื่อความประสงค์ดังกล่าว และเพื่อการนี้ ได้แต่งตั้งผู้ชำนาญเต็ม คือ

ฝ่ายรัฐบาลสหราชอาณาจักรแห่งบริเตนใหญ่ และไอร์แลนด์เหนือ
นาย ม.อี. เค็นิง, ซี. เอ็ม. จี., โอ. บี. อี.

ฝ่ายรัฐบาลอินเดีย
นาย ม. ส. อาเนย์

ฝ่ายรัฐบาลไทย
หม่อมเจ้าวิวัฒนไชย ไชยันต์
พลโท พระยาอภัยสงคราม
นายเสริม วินิจฉัยกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ซึ่งได้ส่งหนังสือมอบอำนาจ เต็มให้แก่กันและกัน และได้ตรวจเห็นว่า เป็นไปตามแบบที่ตีและถูกต้องแล้ว ได้ทำความตกลงกันดังต่อไปนี้

การใช้คืนและการปรับปรุง

ข้อหนึ่ง

รัฐบาลไทยตกลงว่าจะบอกปฏิเสธบรรดากระบวนการ เนื่องจากการประกาศสงครามอันได้กระทำ เมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1942 ดังกล่าวแล้วข้างต้น และจะจัดการกระบวนการทางนิติบัญญัติ และ ทางปกครองที่จำเป็น เพื่อให้เป็นผลแก่การบอกปฏิเสธนั้น

ข้อสอง

รัฐบาลไทยแถลงว่าเป็นโมฆะบรรดาการที่นับว่าได้มาซึ่งอาณาเขตบริติช ที่ประเทศไทยได้กระทำหลังจากวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 กับทั้งบรรดาหลักสิทธิ สิทธิทรัพย์สิน และผลประโยชน์ซึ่งรัฐบาลไทยหรือคนในบังคับไทยได้มาในอาณาเขตดังกล่าว หลังจากวันทีวานั้น รัฐบาลไทยตกลงว่า จะจัดการกระบวนการทางนิติบัญญัติที่จำเป็น เพื่อให้เป็นผลตามคำแถลงข้างบนนี้ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ก. จะยกเลิก และแถลงว่าเป็นโมฆะตั้งแต่ต้น บรรดากระบวนการทางนิติบัญญัติและทางปกครอง เกี่ยวกับการซึ่งนับว่าเป็นการผนวกหรือรวมเข้าในประเทศไทย แห่งอาณาเขตบริติช ซึ่งได้กระทำหลังจากวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941

ข. จะถอนบรรดาเจ้าหน้าที่ทหารไทยตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือฝ่ายทหารผู้มีอำนาจ ออกจากบรรดาอาณาเขตบริติชเหล่านี้ หลังจากทีนับว่าได้ผนวกหรือรวมเข้าในประเทศไทยแล้ว

ค. จะคืนบรรดาทรัพย์สินที่ได้เอาไปจากอาณาเขตเหล่านี้ รวมทั้งเงินตรา เว้นแต่เท่าที่แสดงหลักฐานได้ว่าได้ให้ค่าอันเป็นธรรมเป็นการแลกเปลี่ยนกันแล้ว

ง. จะให้ค่าทดแทนเพื่อความวินาศหรือความบอบสลายแห่งทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ในอาณาเขตนี้ อันเกิดขึ้นจากการที่ประเทศไทยยึดครองอาณาเขตเหล่านี้

จ. จะไม่ถอนเป็นเงินสดหรือเงินสเตอร์ลิงจากทุนสำรองสเตอร์ลิงที่เคยมียู่ ซึ่ง
ธนบัตรไทยที่เดินสะพัดอยู่ อันเจ้าหน้าที่บริติชได้รวบรวมไว้ในอาณาเขตบริติชที่ประเทศไทย
ได้ยึดครองภายหลังจากวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941

ขอสาม

รัฐบาลไทยตกลงว่า จะยอมรับผิดชอบในการพิทักษ์รักษาและคืนในสภาพไม่
เสื่อมเสีย บรรดาทรัพย์สิน สิทธิ และผลประโยชน์ทุกชนิดของฝ่ายบริติชในประเทศไทย
และในการใช้ค่าทดแทนเพื่อความวินาศหรือความบอบสลายที่ได้รับ คำว่า "ทรัพย์สิน สิทธิ
และผลประโยชน์" ให้กินความรวมตลอดถึงทรัพย์สินทางราชการของรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร
และรัฐบาลอินเดีย ทรัพย์สินที่ได้รับโอนกรรมสิทธิ์หลังจากสงครามได้อุบัติขึ้น
บ้านานูที่ให้แก่คนชาติบริติช สัตว์กีดมุก ไม้มัดและโภคภัณฑ์อื่น ๆ เรือและท่าเทียบ และ
สัญญาเช่าสัมปทาน เกี่ยวกับคีนุก ไม้มัดและอื่น ๆ ซึ่งให้ไว้แก่ทางและเอกชน บริติช
ก่อนวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 และยังคงสมบูรณ์อยู่ในวันนั้น

ขอสี่

รัฐบาลไทยตกลงว่า จะเลิกการพิทักษ์ธุรกิจการธนาคารและการพาณิชย์ ฝ่าย
บริติช และยอมให้กลับดำเนินธุรกิจต่อไป

ขอห้า

รัฐบาลไทยตกลงว่า จะยอมรับผิดโดยบวกดอกเบี้ยตามอัตราส่วนร้อยละสมควร
ในส่วนการใช้เงินค้างจ่ายเกี่ยวกับเงินกู้และเกี่ยวกับการใช้เงินบ้านานูเต็มจำนวนตั้งแต่
วันที่หยุดใช้เงินตามระเบียบ

ความมั่นคง

ขอหก

รัฐบาลไทยยอมรับนับถือว่า กระบวนเหตุการณ์ในสงครามกับญี่ปุ่น แสดงให้
เห็นความสำคัญของประเทศไทย เนื่องในการป้องกัน มลายา พม่า อินเดียและอินโดจีน

และความมั่นคงของมหาสมุทรอินเดียและเขตแคว้นปาซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้ และรัฐบาลไทยตกลงว่าจะร่วมมือเต็มที่ในบรรดาข้อตกลงเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศ ซึ่งองค์การสหประชาชาติ หรือ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์การนั้นเห็นชอบแล้ว และหากจะเกี่ยวเนื่องถึงประเทศไทย และเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาข้อตกลงเพื่อความมั่นคงระหว่างประเทศซึ่งหากจะเกี่ยวกับประเทศหรือเขตแคว้นเหล่านั้น

ข้อเจ็ด

รัฐบาลไทยรับว่า จะไม่ตัดคลองข้ามอาณาเขตไทยเชื่อมมหาสมุทรอินเดีย กับ อ่าวไทย โดยรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร มิได้เห็นพ้องด้วยก่อน

การร่วมมือทางพาณิชย์และเศรษฐกิจ

ข้อแปด

รัฐบาลไทยตกลงว่า จะจัดกระบวนการทุกอย่างที่จะกระทำได้ เพื่อกลับสถาปนากิจการคานาเซา และ ขาอกระหว่างประเทศไทยฝ่ายหนึ่ง กับ อาณาเขตบริติชที่ใกล้เคียงอีกฝ่ายหนึ่ง และยึดถือและรักษานโยบายฐานะเพื่อนบ้านที่ดีในส่วนที่เกี่ยวกับการเดินเรือชายฝั่ง

ข้อเก้า

รัฐบาลไทยรับว่า จะเจรจากับรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักร โดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้ เพื่อทำสนธิสัญญาการตั้งถิ่นฐาน การพาณิชย์และการเดินเรือฉบับใหม่ และทำอนุสัญญาการกงสุล โดยอาศัยการถ้อยที่ถ้อยใช้หลักการในข้อ 11 ข้างล่างนี้เป็นมูลฐาน

ข้อสิบ

รัฐบาลไทยรับว่า จะเจรจากับรัฐบาลอินเดียโดยเร็วที่สุดที่จะกระทำได้ เพื่อทำสนธิสัญญาการพาณิชย์และการเดินเรือฉบับใหม่ โดยอาศัยการถ้อยที่ถ้อยใช้หลักการในข้อต่อไปนี้เป็นมูลฐาน

ข้อสิบเอ็ด

1. ระหว่างที่ยังไม่ได้ทำสนธิสัญญาและอนุสัญญาดังกล่าวในข้อ 9 และ 10 ข้างบนนี้ และภายใต้บังคับแห่งวรรค (2) ของข้อนี้ รัฐบาลไทยรับว่าจะถือตามบทบัญญัติแห่งสนธิสัญญาการพาณิชย์และการเดินเรือ ซึ่งลงนามกัน ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน ค.ศ. 1937 กับทั้งรับว่านอกจากสนธิสัญญาจะอนุญาตให้กระทำได้โดยชัดแจ้งแล้ว จะไม่ใช้กระบวนการใด ๆ บังคับ อันเป็นการอาศัยเหตุสัญชาติที่กีดกันผลประโยชน์ทางพาณิชย์หรือทางอุตสาหกรรม ฝ่ายบริติชหรือผู้ประกอบวิชาชีพฝ่ายบริติชจากการมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจ และการค้าของไทยหรือกระบวนการใด ๆ ที่บังคับให้รักษาไว้ ซึ่งสัทอกหรือส่วนสำรองเกินกว่าที่ปฏิบัติกันอยู่โดยปกติในการพาณิชย์ การเรือ การอุตสาหกรรม หรือการธุรกิจ

2. คำมั่นสัญญาของรัฐบาลไทยกล่าวข้างบนนี้ (ก) ให้มีข้อยกเว้นใด ๆ ได้ ความแต่จะโต้ตกลงกันในเวลาใด ๆ ระหว่างรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรหรือรัฐบาลอินเดียแล้วแต่กรณีกับรัฐบาลไทย (ข) นอกจากจะไต่คดีเวลาออกไปด้วยความตกลงพร้อมกัน จะเป็นอันตกไปถ้าหากว่าสนธิสัญญาและอนุสัญญาดังกล่าวในข้อ 9 และ 10 ไม่ได้ทำกันภายในกำหนดเวลา 3 ปี นับแต่วันใช้ความตกลงนี้

3. ความในข้อนี้ไม่ได้ถือว่า เป็นการตัดทางที่จะให้ผลปฏิบัติซึ่งให้ประโยชน์อนุเคราะห์เท่าเทียมกันแก่คนชาติ และการชुरะของสหประชาชาติทั้งหมดหรือแต่ชาติหนึ่งชาติใด

ข้อสิบสอง

รัฐบาลไทยรับว่า จะมีส่วนร่วมในข้อตกลงระหว่างประเทศทั่วไปใด ๆ เกี่ยวกับดินุกหรือยาง ซึ่งอนุโลมตามหลักการ เกี่ยวกับข้อตกลงว่าด้วยโลกภันท์ ตามแต่องค์การสหประชาชาติ หรือคณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคมแห่งองค์การนั้นจะได้ตกลงกัน

ข้อสิบสาม

จนกระทั่งวันซึ่งจะเป็นวันเคียวหรือต่างวันกันก็ได้ แต่ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1947 รัฐบาลไทยรับว่า นอกจากจะได้เป็นไปตามคำแนะนำของคณะกรรมการประสม ณ วอชิงตัน หรือ องค์คณะใด ๆ ที่จะมาทำการแทน ในกรณีข้าง นอกจากจะได้เป็นไป ตามคำอำนวยขององค์การพิเศษที่จะจัดตั้งขึ้น เพื่อการนั้นแล้ว จะห้ามบรรดาการส่งข้าว ตีบุก ยาง และไม่สกัดออกนอกประเทศ และจัดระเบียบการค้า และเร่งการผลิตโภคภัณฑ์ เหล่านี้

ข้อสิบสี่

รัฐบาลไทยรับว่า โดยเร็วที่สุดที่พอจะกระทำได้ โดยเอาข้าวไว้ให้เพียงพอ แก่ความต้องการภายในของไทยแล้ว จะจัดให้มีข้าวสาร ณ กรุงเทพฯ โดยไม่คิดมูลค่า เพื่อให้องค์การรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรจะได้แจ้งให้ทราบนั้นใช้ประโยชน์ได้เป็นปริมาณ เท่ากับข้าวส่วนที่เหลือซึ่งสะสมไว้และมีอยู่ในประเทศไทย ณ บัดนี้ แต่ไม่เกินหนึ่งกับกึ่ง ล้านตัน เป็นอย่างมาก หรือจะตกลงกันให้เป็นข้าวเปลือก หรือข้าวกล้องในปริมาณอันมีค่า เท่ากันก็ได้ เป็นที่ตกลงกันว่าจำนวนข้าวสารอันแน่นอนที่จะจัดให้มีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ ได้ ตามความในข้อนี้ของ องค์กรดังกล่าวข้างต้นจะเป็นผู้กำหนด และข้าวสาร ข้าวเปลือก หรือ ข้าวกล้องที่ส่งมอบ ตามความในข้อนี้จะให้ผู้นุโลมตามมาตรฐานคุณภาพ อันเป็นที่ตกลงกัน ตามที่เจ้าหน้าที่ ดังกล่าวจะใดกำหนด

ข้อสิบห้า

จนกระทั่งวันที่ไม่ช้ากว่าวันที่ 1 กันยายน ค.ศ. 1947 รัฐบาลไทยตกลงว่าจะ จัดให้องค์การข้างดังกล่าวในข้อ 13 และ ข้อ 14 ใช้ประโยชน์ได้ในข้าวทั้งหมดอันเป็น ส่วนที่เหลือจากความต้องการภายในของประเทศไทย ข้าว เช่นนั้นนอกจากข้าวที่ส่งมอบ โดยไม่คิดมูลค่าตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ในข้อ 14 นั้น จะได้ส่งให้โดยวิธีของ องค์กรพิเศษ ดัง กล่าวในข้อ 13 และข้อ 14 จะได้แจ้งให้ทราบและตามราคาที่กำหนดด้วยความตกลงกับ องค์กรนั้น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงราคาข้าวที่ควบคุมในเขตแคว้นอื่น ๆ ในเอเชีย ส่งข้าวออก นอกประเทศ

การบินพลเรือน

ข้อสิบหก

รัฐบาลไทยจะให้สายการบินอากาศฝ่ายพลเรือนแห่งจักรภพประชาชาติบริติช ได้รับผลประโยชน์โดยความตกลงอันจะได้เจรจากันกับรัฐบาลแห่งสมาชิกของจักรภพประชาชาติบริติช ในเรื่องการจัดตั้งบำรุงรักษา และเดินสายการบินอากาศเป็นระเบียบประจำ ซึ่งให้ประโยชน์อนุเคราะห์ไม่ค่อนกว่าที่ได้ให้แก่อิมเปียเรียล แอร์เวย์สตามหนังสือที่ได้แลกเปลี่ยนกัน ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ. 1937

ที่ฝั่งศพสงคราม

ข้อสิบเจ็ด

รัฐบาลไทยรับว่า จะทำความตกลงกับรัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียเพื่อต่างฝ่ายต่างบำรุงรักษาที่ฝั่งศพสงคราม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่การจัดตั้งถาวร และการดูแลในภาพหน้าแห่งที่ฝั่งศพสงครามของฝ่ายบริติชกับฝ่ายอินเดียและที่ฝั่งศพสงครามของฝ่ายไทยในอาณาเขตของแต่ละฝ่าย

ปกิณกะ

ข้อสิบแปด

รัฐบาลไทยตกลงถือว่ายังคงใช้อยู่ซึ่งบรรดาสนธิสัญญาสองฝ่าย ระหว่างสหราชอาณาจักรหรือรัฐบาลอินเดียจะได้ ระบุแล้วแต่กรณี ภายใต้บังคับแห่งข้อแก้ไขใด ๆ ที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรหรือรัฐบาลอินเดียจะแจ้งให้ทราบ จะถือว่าสนธิสัญญาใด ๆ ซึ่งมีได้ระบุไว้ดังกล่าวนั้นเป็นอันยกเลิกไป

ข้อสิบเก้า

รัฐบาลไทยตกลงถือว่ายังใช้อยู่ระหว่างสหราชอาณาจักรกับประเทศไทย และระหว่างอินเดียนกับประเทศไทย บรรดาสนธิสัญญาอนุสัญญาหรือความตกลงหลายฝ่าย ซึ่งทำไว้ก่อนวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1941

(ก) ที่ประเทศไทยและสหราชอาณาจักรหรืออินเดียแล้วแต่กรณี เป็นภาคีอยู่ในขณะนั้นและยังคงเป็นภาคีอยู่

(ข) ที่สหราชอาณาจักรหรืออินเดีย แล้วแต่กรณี เป็นภาคีอยู่ในขณะนั้น ยังคงเป็นภาคีอยู่ แต่ประเทศไทยมิได้เป็นภาคี ทั้งนี้รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรหรือรัฐบาลอินเดีย จะได้แจ้งให้รัฐบาลไทยทราบ เมื่อได้รับคำสั่งความดังกล่าว รัฐบาลไทยจะได้จัดการที่จำเป็นโดยทันที ตามความในสนธิสัญญา อนุสัญญา หรือความตกลงดังกล่าว ซึ่งประเทศไทยมิได้เป็นภาคีทำสัญญานั้น เพื่อเข้าเป็นภาคีหรือถ้าเข้าเป็นภาคีไม่ได้ ก็จะได้ปฏิบัติให้เป็นผลตามบทบัญญัติแห่งหนังสือสัญญานั้น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับสหราชอาณาจักรหรืออินเดียแล้วแต่กรณี โดยวิธีที่ปฏิบัติ หรือทางปกครองตามที่จะเหมาะสม รัฐบาลไทยตกลงด้วยว่า จะสนองตามข้อแก้ไขใด ๆ ในหนังสือสัญญานั้น ซึ่งหากจะได้ใช้บังคับตามข้อกำหนดแห่งตราสารดังกล่าวหลังจากวันที่ว่านั้น

ข้อยี่สิบ

ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับให้เข้าเป็นภาคีแห่งองค์การระหว่างประเทศใด ๆ ซึ่งตั้งขึ้นภายหลังวันที่ 7 ธันวาคม 1941 อันเป็นองค์การที่สหราชอาณาจักรหรืออินเดียเป็นสมาชิกอยู่ รัฐบาลไทยตกลงว่าจะปฏิบัติตามข้อผูกพันใด ๆ ซึ่งเกิดขึ้นจากหรือเนื่องด้วยองค์การนั้น ๆ ขึ้น ตามแต่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรหรือรัฐบาลอินเดีย แล้วแต่กรณี จะได้ระบุในเวลาใด ๆ

ข้อยี่สิบเอ็ด

โดยคำนึงถึงคำมั่นสัญญาซึ่งรัฐบาลอินเดียตกลง ถือว่าสถานะสงครามเป็นอันสิ้นสุดลงและจะดำเนินการโดยทันที ในอันจะกลับเจริญความสัมพันธ์ทางไมตรีกับประเทศไทย และแลกเปลี่ยนผู้แทนทางทูตกัน

ข้อยี่สิบสอง

รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดียรับรองด้วยว่าจะสนับสนุนการที่ประเทศไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกแห่งสหประชาชาติ

วิเคราะห์ศัพท์และวันใช้ความตกลง

ข้อสี่สิบสาม

ภาศึญู้ทำตั้ญูษานี้ตกลงกันว่า คำว่า "บริติช" ในความตกลงนี้

(1) เมื่อใช้แก่บุคคลธรรมดา หมายความว่า บรรดาคนในบังคับของสมเด็จพระมหากษัตริย์แห่งบริเตนใหญ่ไอร์แลนด์ และอาณาจักรบริติชอันโพ้นทะเลทั้งหลาย จักรพรรดิแห่งอินเดีย ตลอดจนบรรดาบุคคลในอารักขาของสมเด็จพระมหากษัตริย์

(2) เมื่อใช้แก่อาณาเขตหมายความว่า บรรดาอาณาเขตใด ๆ ในอธิปไตย อธิราชย์ อารักขา หรืออาณัติของสมเด็จพระมหากษัตริย์แล้วแต่กรณี

(3) เมื่อใช้แก่นิติบุคคล หมายความว่า บรรดานิติบุคคลซึ่งได้รับสถานภาพ เช่นนั้นจากกฎหมายที่ใช้อยู่ในอาณาเขต ๆ ดังกล่าวแล้วและ

(4) เมื่อใช้แก่ทรัพย์สิน สิทธิ หรือผลประโยชน์หมายความว่า ทรัพย์สิน สิทธิ หรือผลประโยชน์ของบุคคลดังระบุไว้ใน (1) หรือ (3) ข้างบนนี้ แล้วแต่กรณี

ข้อสี่สิบสี่

ความตกลงนี้ให้ใช้แต่วันนี้เป็นต้นไป

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ได้ลงนาม และประทับตราความตกลงนี้ไว้เป็นสำคัญ

ทำควบบันเป็นสามฉบับ เป็นภาษาอังกฤษ ณ สิงคโปร์ เมื่อวันที่ หนึ่ง มกราคม คริสตศักราช พันเก้าร้อยสี่สิบหก ตรงกับพุทธศักราช สองพันสี่ร้อยแปดสิบเก้า

ฝ่ายบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ

(ลงนาม) ม.อี. เคนิง

ฝ่ายอินเดีย

(ลงนาม) ม.ส. อาเนย์

(ลายมือชื่อนี้ได้ลงไว้ด้วยความตกลงกับผู้แทน (ลงอักษรนาม) ม.ส. เอ
ของสมเด็จพระราชาธิบดี ในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจในความสัมพันธ์
กับบรรดารัฐอินเดีย)

ฝ่ายไทย

(ลงพระนาม) วิวัฒน์

(ลงนาม) พระยาอภัยสงคราม

พลโท

(ลงนาม) ส. วิจิตรกุล

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

รายนามคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลพลเรือนที่อดีตเคยปฏิบัติงานชววนการต่อต้านญี่ปุ่น

คณะรัฐมนตรีชุดหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

(17 กันยายน พ.ศ. 2488 - 24 มกราคม พ.ศ. 2489)

1. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี
2. พลตำรวจเอกอคุณ อคุณเคจรวิศ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
3. พลโทชิต มั่นศิลป์ สีนาคโยธารักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
4. นายคิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
5. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
6. พระยาอรรณการีย์นิพนธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
7. หม่อมหลวงอุทุม สนิทวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และกระทรวงอุตสาหกรรม
8. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
9. นายทวี บุญยเกษตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
10. พระยานรราชสุวัจน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
11. พระศรีธรรมาวุธวิกรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
12. นายประจวบ บุญนาค รัฐมนตรีช่วยว่าการสาธารณสุข
13. นายทวี ตะเวทิกุล รัฐมนตรี
14. นายสงวน ตุลารักษ์ รัฐมนตรี
15. นายวิจิตร ลุคิตานนท์ รัฐมนตรี
16. นายเตียง กิริรัช รัฐมนตรี
17. นายทอง กัณฑ์ธรรม รัฐมนตรี
18. นายฝั่ง ศรีจันทร์ รัฐมนตรี

19. นายจำลอง กาวเรือง	รัฐมนตรี
20. นายจรูญ สืบแสง	รัฐมนตรี
21. พระสุทธีอรรถดณมฺมตร	รัฐมนตรี
22. เจ้าวรทัศน์ ณ ลำพูน	รัฐมนตรี
23. นายชิต เวชประสิทธิ์	รัฐมนตรี

คณะรัฐบาลของพันตรี กวางอภัยวงศ์

(31 มกราคม 2489 - 18 มีนาคม 2489)

1. พันตรี กวาง อภัยวงศ์	นายกรัฐมนตรี
2. พระยาภิรมย์ภักดี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
3. หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
4. พระสุทธีอรรถดณมฺมตร	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
5. พลโทชิต มั่นเกิด ป๋ สืบภาคโยธาภิรักษ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
6. พระยาอภัยราชทรงศิริ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตราธิการ
7. พลโทหลวงเกรียงศักดิ์พิพิติ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
8. นายประจวบ มุนนาค	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
9. นาวาเอก หลวงสุภชลาศัย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
10. พันตรี กวางอภัยวงศ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
11. พลอากาศตรี มุณี มหาสันหนะ เวชยันตรังสถัญญ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
12. เจ้าพระยาภิรมย์ภักดี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
13. พระยาตรีเสนา สมบัติศิริ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
14. พระศรีธรรมาธิบดี	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
15. นายชม จารุรัตน์	รัฐมนตรี
16. พันเอกน้อย เกตุบุตร	รัฐมนตรี
17. นายเสียง ไชยกาล	รัฐมนตรี
18. หลวงอภัยคณานุรักษ์	รัฐมนตรี

19. นายสุวิรัช พิพิธเศรษฐ์	รัฐมนตรี
20. นายใหญ่ ศวิตชาติ	รัฐมนตรี
21. นายฟอง สิทธิธรรม	รัฐมนตรี
22. นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์	รัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรีชุดแรกของนายปรีดี พนมยงค์
(24 มีนาคม 2489 - 8 มิถุนายน 2489)

1. นายปรีดี พนมยงค์	นายกรัฐมนตรี
2. พลโทจิระ พิพิพัฒน์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
3. นายปรีดี พนมยงค์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
4. นายดิเรก ชัยนาม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
5. นายทวี บุญยเกษตร	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. พระยาสุเมธพิพิชัย	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
7. นายสงวน จุฑาเดชะ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
8. นายสพรั่ง เทพหัสดิน ณ อยุธยา	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
9. หม่อมหลวงกรี เดชาศิริวงศ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
10. พันเอกช่วง เขวงศักดิ์สงคราม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
11. นายชำนาญ นิติเกษตร	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
12. นายเคื่อน บุญนาค	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
13. นายวิจิตร อุติตานนท์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
14. ชูระดับคดี	รัฐมนตรี
15. นายวิโรจน์ กมลพันธุ์	รัฐมนตรี
16. พันเอกทวน วิชัยศักดิ์	รัฐมนตรี
17. นายอิน บุญนาค	รัฐมนตรี

กันตั้งแต่วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2489 ได้ตั้งนายปรีดี พนมยงค์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่รัฐมนตรีของนายปรีดี พนมยงค์ ครั้งหลังได้มีการเปลี่ยนตัวรัฐมนตรีดังนี้

1. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม แทนนายสงวน จุฑาเดนมัย
2. พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม แทนหลวงชำนาญนิติเกษตร

3. พันเอกทวน วิชัยชิตะ เลื่อนเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ส่วนนายอิน บุญนาค ซึ่งได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์กลับคืนได้เป็น พันเอก พระยาสุรพันธ์เสนีย์ ยังคงเป็นรัฐมนตรี รัฐมนตรีอื่น ๆ อยู่ในตำแหน่งเดิม

คณะรัฐมนตรีของพลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์

(23 สิงหาคม 2489 - 30 พฤษภาคม 2490)

1. พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์	นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
2. นายถิเรก ชัยนาม	รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
3. นายวิจิตร ลุคิตานนท์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
4. พลโทจิระ วิถีตสงคราม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
5. นายเคื้อน บุญนาค	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
6. นายจรรยา สัมแสง	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
7. พันเอก ชวง เศวงศักดิ์สงคราม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
8. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
9. หม่อมหลวงกรี เดชาติวงศ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
10. พันตรี วิลาศ โภคสถานนท์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

11. พระยาสุนทรศีลิศ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
12. พันเอกทวน วิชัยชัททะ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
13. นายเขื่อน พาณิชวิทย์	รัฐมนตรี
14. นายวิโรจน์ กมลพันธ์	รัฐมนตรี
15. นายเตียง กิริขันธุ์	รัฐมนตรี
16. นายจำลอง กาวเรือง	รัฐมนตรี
17. นายทองเปลว ชลภูมิ	รัฐมนตรี
18. หม่อมเจ้านนทิวาวัค สวัสดิวัฒน์	รัฐมนตรี

ครั้นวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2490 ได้มีการปรับปรุงคณะรัฐมนตรีเสียใหม่
รัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งคือ

1. นายคิเรก ชัยนาม
2. นายจรูญ สืบแสง
3. หม่อมหลวงกรี เคษาคีวงศ์
4. พันตรีวิลาศ โอสถานนท์
5. นายเตียง กิริขันธุ์
6. นายทองเปลว ชลภูมิ

ส่วนรัฐมนตรีที่เลื่อนหรือย้ายตำแหน่งคือ

1. นายเคี่ยม นุนนาค ได้เลื่อนขึ้นเป็นรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
2. พันเอกช่วง เขวงศักดิ์สงคราม ย้ายไปเป็นรัฐมนตรีเกษตรธิการ
3. พระยาสุนทรพิพิธ ย้ายไปเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
4. หม่อมเจ้านนทิวาวัค สวัสดิวัฒน์ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ผู้ที่ได้รับเป็นรัฐมนตรีใหม่คือ

1. นายอรรถกิติ์ พนมยงค์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
2. นายแสง สุทธิพงษ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
3. พระยาประทีปกอศาสตร	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
4. นายทอง คันทารม	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
5. นายจำลอง ดาวเรือง	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
6. นายเนียน พาณิชวิทย์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรธิการ
7. นายวิโรจน์ กมลพันธ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
8. นายमित เวชประสิทธิ์	รัฐมนตรี
9. หลวงนริศรักษา	รัฐมนตรี
10. จุระกัมภ์	รัฐมนตรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ฉ.

คณะกรรมการวิสามัญฯ สอบสวนทรัพย์สินของชาติซึ่งเสรีไทยใช้จ่าย

รายงานลงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ของคณะกรรมการวิสามัญ (แห่งสภาผู้แทนราษฎร) สอบสวนสะสางทรัพย์สินของชาติซึ่งคณะเสรีไทยได้ใช้จ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

คณะกรรมการวิสามัญนี้ประกอบด้วย

1. พระยาเทพวิหิตพรพหุลศรุตาศิ (อดีตอธิบดีศาลฎีกา และอดีตเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม และอดีตรัฐมนตรีว่าการยุติธรรม) ประธาน
2. พระยานรราชสุวัจน์ (อดีตอธิบดีหลายศาล และอดีตรัฐมนตรียุติธรรม) กรรมการ
3. พระยาวิกรมรัตนสุภาภ (อดีตประธานศาลฎีกา) กรรมการ
4. พระยานิติศาสตราไพศาล (อดีตอธิบดีกรมกฤษฎีกาและอดีตอธิบดีศาลอาญา และอดีตรัฐมนตรียุติธรรม) กรรมการ
5. นายพิชาญ มุลยง (มองซิเออร์ เรอเน กียอง ที่ปรึกษาคณะกรรมการกฤษฎีกา) กรรมการ

รายงานคณะกรรมการวิสามัญนั้นมีความดังต่อไปนี้

คัดจากหนังสือของนายดิเรก ชัยนาม ชื่อ "ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2"

หน้า 1118-1134

ตามที่คณะกรรมการได้รับมอบหมายมาสอบสวนสะสางทรัพย์สินของชาติ ซึ่งคณะเสรีไทยได้ใช้จ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศนั้น เบื้องต้นคณะกรรมการอยากจะเสนอเสียก่อนว่า คำว่า ทรัพย์สิน ของชาติที่ให้สอบสวนสะสางนี้หมายถึงอะไรบ้าง

คณะกรรมการธิการได้เชิญผู้เสนอผู้ตกมาชี้แจงต่อที่ประชุม นายบุญช่วย อัครการ ซึ่งแจ้งว่า ไม่หลักฐานอันใดว่าใครทุจริตในข้อไหนอันใด แต่ได้มีการขูขบในทำนองไม่คงาม เห็นจะหมายความว่า ได้มีใครในคณะนี้เอาเงินทองไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวในเมื่อได้รับเงินมาจากกองบัญชาการเสรีไทย ส่วนในเรื่องทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น เครื่องยุทโธปกรณ์นั้น ไม่มีใครกล่าวอ้างถึง แต่ตามคำชี้แจงของ าพณา ปรีดี พนมยงค์ ว่าเครื่องยุทโธปกรณ์เหล่านี้ได้รับมาจากฝ่ายสัมพันธมิตร โดยมีได้เบิกจ่ายมาจากรัฐ เครื่องยุทโธปกรณ์เหล่านี้บางทีจะยกให้แก่ประเทศไทย คั้งนี้ เป็นที่เข้าใจว่า ทางเสรีไทยมิได้รับเครื่องยุทโธปกรณ์ของรัฐมาใช้สอยในกิจการนี้ เครื่องยุทโธปกรณ์เหล่านี้จึงไม่อยู่ในข่ายพิจารณาของกรรมการ

ต่อไปจะไ้รายงานถึงเรื่องจำนวนเงินต่าง ๆ ที่เสรีไทยได้รับและใช้จ่ายไป ในกิจการของเสรีไทยทั้งในและนอกประเทศตามที่มีผู้คดีเสนอในเรื่องนี้ ซึ่งเดิมขอสอบสวน สะสงเฉพาะภายในประเทศ แล้วจึงมี ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ขอให้ขยายไปถึงกิจการภายนอกประเทศด้วย

คณะกรรมการธิการได้ตรวจพิจารณาตามเอกสารต่าง ๆ ที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการธิการ ปรากฏว่า ตามเอกสารหมาย ง. หน้า 2 ว่า รายรับและจ่าย ตั้งแต่ พ.ศ. 2485 มีรายการว่า เงินของประเทศไทยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งฝากไว้ในแนชวิลล์ซิตีแบงก์ แห่งนิวยอร์ก เป็นเงิน 2,730,478.60 เหรียญ ได้จ่ายไปแล้วคือ (1) จ่ายทางสถานทูต ณ กรุงวอชิงตัน 657,092.39 เหรียญ (2) จ่ายทาง โอ.เอส.เอส. สำหรับหน่วย เสรีไทย 411,557.95 เหรียญ (3) จ่ายทาง โอ.เอส.เอส. สำหรับส่งทองไปเป็น ค่าใช้จ่ายในเมืองไทย 63,124.18 เหรียญ

จำนวนเงินยอดที่ (1) ที่ว่าจ่ายทางสถานทูตไทย คือ 6 แสนเศษนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง เพราะเป็นค่าใช้จ่ายทางสถานทูตไทยที่วอชิงตัน สำหรับกิจการของสถานทูต คั้งปรากฏในหน้า 4 แห่งเอกสารหมาย ง. ฉบับเดียวกันนี้ว่า จ่ายไปสำหรับเงินเดือนข้าราชการ และค่าใช้จ่ายของสถานทูต เงินค่าดูแลนักเรียน เงินค่าใช้จ่ายสำหรับ

นักเรียนรัฐบาล และนักเรียนส่วนตัว เงินเดือนนายคอลแมร์ เงินค่าเดินทางของครอบครัว ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช กลับเมืองไทย เงินบำนาญ คร.เอลลิส บำนาญพระยานิเทศวิรัชกิจ เงินเดือนและค่าเดินทางนายเลอเคาท் ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสรีไทยในอังกฤษ ค่าเครื่องแบบนายทหารเสรีไทยในอเมริกา และทรงร้องจ่ายให้แก่ผู้ซึ่งถูกส่งออกไปจากเมืองไทย

จริงอยู่ เงินจำนวน 6 แสนเศษนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นโดยตรง แต่มีที่นำสังเกต ในยอดต่าง ๆ 3 ยอด คือ (ก) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสรีไทยในอังกฤษ เป็นจำนวนเงิน 34,747.00 เหรียญ กับ (ข) ค่าเครื่องแบบนายทหารเสรีไทยในอเมริกา 13,451.44 เหรียญ และ (ค) เงินทรงร้องจ่ายให้แก่ผู้ซึ่งถูกส่งออกไปจากเมืองไทย เป็นจำนวนเงิน 63,417.55 เหรียญ สำหรับเงินยอด (ก) และ (ข) นั้น คงไม่มีปัญหาอันใด เพราะหลวงศิริการฯ ผู้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินในเรื่องนี้ลงนามรับรองมา เป็นอันว่าได้จ่ายจริง ถูกต้องแล้ว แต่ตามยอด (ค) นั้นว่าเป็นเงินทรงร้อง ซึ่งในที่สุดทางสถานทูตอาจเรียกคืนได้ จึงไม่น่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ของกรมมาธิการชุดนี้

จำนวนเงินยอดที่ (2) ที่ว่าจ่ายทาง โอ.เอส.เอส. สำหรับหน่วยเสรีไทย 411,557.95 เหรียญนั้น ต้องเป็นที่เข้าใจว่าจ่ายสำหรับเสรีไทยนอกประเทศ ซึ่งหมายถึงเสรีไทยในอเมริกาโดยเฉพาะ เพราะตามยอดเงินหมายเลข (1) ได้แยกรายการค่าใช้จ่ายสำหรับเสรีไทยในอังกฤษได้ต่างหาก ดังปรากฏในหน้า 4 ที่รายการหมายเลข 14 ซึ่งในเอกสารหมายเลข ง. หน้า 5 ชี้แจงว่า นายมณี สาณะเสน จะรวบรวมบัญชีส่งเข้ามาตรวจสอบ (ทางสถานทูตในอเมริกา) และส่งเงินคืนถ้ามีเหลือ จำนวนเงินตามยอดที่ (2) นี้มีรายละเอียดตามเอกสารหมายเลขอักษร ข. ตอน 2 ว่า โอ.เอส.เอส. ได้รับเงิน 500,000 เหรียญมาแล้ว ได้ใช้จ่ายไปเป็น 6 รายการ มีเงินเดือนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการ ค่าอัครวิเบมต ค่าศึกษัฒนาการในจีน ค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายรายวันนอกทะเล คงเหลือเงิน 88,442.05 เหรียญ ซึ่งได้ส่งคืนเข้าบัญชีของรัฐบาลแล้ว เงิน 6 รายการเหล่านี้ ทางสถานทูตสหรัฐอเมริกา มีนายพันตรี เจมส์ เอช. คับลยู หอมน์สัน ลงนามในจดหมายลงวันที่ 17 เมษายน 1946 มาว่า ทางกรมได้จ่ายจริงตามนี้ และเงินจำนวน

441,557.95 เหรียญนี้ ทางสถานทูตไทยในวอชิงตัน มีหลวงศิริการฯ ลงนามรับรอง รายจ่ายนี้ไว้ดังปรากฏในเอกสารหมายเลข ง. หน้า 2 และในเอกสารหน้าเดียวกันนี้ หลวงศิริการฯ ลงนามรับรองว่า โอ.เอส.เอส. ได้ส่งคืนเงินที่เหลือเป็นจำนวน 28,442.05 เหรียญ เข้าบัญชีกงคลัง (ของไทย) ที่แนชวิลล์ที่แมงคั่งแห่งนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2489 เงิน 2 ยอดนี้ทั้งที่จ่ายไปและส่งคืนนี้ ถ้ารวมกันก็เป็น 500,000 เหรียญ เท่าที่ โอ.เอส.เอส. ได้รับไป

คณะกรรมการเห็นว่า จำนวนเงิน 500,000 เหรียญ ซึ่ง โอ.เอส.เอส. ได้รับไปเพื่อใช้จ่ายในการเสรีไทยนอกประเทศนั้น ได้ใช้จ่ายไปจริงถูกต้องแล้วตาม หลักฐานที่ได้ยื่นมา และเงินที่เหลือก็ได้คืนให้รัฐบาลไทยแล้ว ยอดที่ได้จ่ายไปเป็นเงิน 441,577.95 เหรียญ และส่งคืนเป็นเงิน 88,442.05 เหรียญ คงรวมกันเท่ากับยอดเงิน 500,000 เหรียญ ที่ โอ.เอส.เอส. ได้รับไปถูกต้องตรงกันแล้ว

คราวนี้ว่าถึงเงินยอดที่ (3) ตามหนังสือสถานทูตในวอชิงตันหน้า 2 คือเงินที่ ใช้จ่ายเกี่ยวกับเสรีไทยอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับกิจการทางในเมืองไทยเป็นจำนวน 63,124.18 เหรียญ เงินจำนวนนี้มีคำอธิบายในหน้า 6 ว่าได้ซื้อทองคำส่งไปเป็นค่า ใช้จ่ายสำหรับการต่อต้านในเมืองไทย งวดแรกเป็นเงิน 49,957.06 เหรียญ และ ค่าใช้จ่ายในการนี้ 128.62 เหรียญ กับส่งไปให้นายถวิล อุดล ในเมืองจีนอีก 13,038.50 เหรียญ รวมเป็นเงิน 63,124.18 เหรียญ เมื่อได้หักเงินจำนวนนี้ออกจากเงินที่จัดสรรไว้สำหรับเสรีไทยในประเทศ 500,000 เหรียญแล้ว คงเหลือเงิน 436,875.82 เหรียญ ทั้งมีรายการแจ้งอยู่ในบัญชีรายละเอียดของ โอ.เอส.เอส. เรียกว่าบัญชีเงินไทย เอฟ.อี.2 ค่าใช้จ่ายระหว่าง 17 เมษายน 1945 ถึง 19 พฤศจิกายน 1945 ทั้งนี้ตาม เอกสารหมายเลข ง. หน้า 7

คณะกรรมการเห็นว่า เงินจำนวน 49,957.06 เหรียญ เป็นจำนวนที่ถูกต้อง ซึ่งกองบัญชาการเสรีไทยในประเทศได้รับไว้ ดังที่ปรากฏในเอกสารหมายเลข ก. ซึ่งเป็น

จดหมายของสถานทูตสหรัฐอเมริกา ซึ่งลงนาม ชาลส์. คับลยู. โยสต์ ลงวันที่ 17 เมษายน 1946 ถึงนายคิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ยืนยันว่าทองคำซึ่งทาง โอ. เอ็ส. เอ็ส. ได้ส่งมายังกรุงเทพฯ เพื่อให้จ่ายสำหรับชนวนเสรีไทยในฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. 1945 เป็นจำนวน 49,957.06 เหรียญ นอกจากนี้เอกสารหมายเลข ก. นี้ยังมีบัญชีรายการละเอียดส่งมาประกอบการใช้จ่ายเงินรายนี้ อีก คือจดหมายสถานทูตสหรัฐอเมริกา ลงนาม นายพันตรี เจอมส์ เอช. คับลยู. ทอมป์สัน ลงวันที่ 17 เมษายน 1946 ถึง าวพตฯ ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งกรรมาธิการหมายเลข ข. ในรายการหมายเลข 3 ว่า ทำคองส่งมอบที่กรุงเทพฯ ราคา 49,957.06 เหรียญ ทองคำรายนี้ นายวิจิตร ลุสิตานนท์ ประจำกองบัญชาการเสรีไทยในประเทศ พร้อมด้วยนายทวี ตะเวทิกุล ได้ลงนามรับมอบไว้จาก พ.ต. เวสเตอร์ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2488 ซึ่งมีหลักฐาน นายคิเรก ชัยนาม บันทึกไว้ว่า "ข้าพเจ้าได้เห็นถูกต้องแล้ว วันที่ ค.ช. 9 เมษายน 88" ทองคำนี้หนักประมาณ 50 ก.ก. มีราคาเป็นเงินอเมริกัน 49,957.06 เหรียญ ทั้งนี้ต่ำกว่าจำนวนที่ระบุมาในจดหมายสถานทูตสหรัฐอเมริกาและรายงานสถานทูตไทยในวอชิงตันเพียง 50 เซ็นต์ กรรมาธิการได้สอบถามนายวิจิตร ลุสิตานนท์แล้ว ซึ่งแจ้งว่าการรับมอบกันครั้งนั้นผู้นำมาไม่มีบัญชีกำกับ เรงนับค่านากันโดยควานในบ้านลี้ลับซ่อนเร้นแห่งหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นสถานแห่งกิจการของเสรีไทย คณะกรรมาธิการเห็นว่าผิดกันเพียงจำนวนเล็กน้อย (50 เซ็นต์เท่านั้น) ทั้งนี้ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ก.

นายวิจิตร ลุสิตานนท์ ได้จัดการให้ธนาคารจำหน่ายชายทองคำนี้ โดยหักค่า บัญการของธนาคารแล้วได้เงิน 1,460,184.84 บาท ตามเอกสารหมายเลข ค. หน้า 2 เงินจำนวนนี้ทางกองบัญชาการเสรีไทยในประเทศได้ใช้จ่ายไปรวม 18 รายการ ตามเอกสาร หมายเลข ๗. คือ

1. ค่าใช้จ่ายส่งคนไปต่างประเทศ	184,605.00 บาท
2. ค่าใช้จ่ายหน่วยอุทรคิตต์-สุโขทัย	20,000.00 บาท
3. ค่าใช้จ่ายหน่วยบางกะปิ	20,000.00 บาท

4.	ค่าใช้จ่ายหน่วยฯลฯ	36,000.00 บาท
5.	ค่าใช้จ่ายหน่วยกาญจนบุรี	3,500.00 บาท
6.	ค่าใช้จ่ายหน่วยนครศรีธรรมราช-เพชรบุรี	42,100.00 บาท
7.	ค่าใช้จ่ายหน่วยชัยภูมิ	5,000.00 บาท
8.	ค่าใช้จ่ายหน่วยตัวหิน-ปราณบุรี	1,000.00 บาท
9.	ค่าใช้จ่ายหน่วยระนอง	80,000.00 บาท
10.	ค่าใช้จ่ายหน่วยสกลนคร-นครพนม-หนองคาย- มหาสารคาม-อุดรฯ-อุบลฯ	165,200.00 บาท
11.	ค่าใช้จ่ายสายดับเพลิง	47,000.00 บาท
12.	ค่าใช้จ่ายในการเรือขนส่งทางน้ำ	168,253.30 บาท
13.	ค่าใช้จ่ายค่ายอังกฤษ	158,292.10 บาท
14.	ค่าใช้จ่ายค่ายอเมริกัน	165,510.00 บาท
15.	ค่าใช้จ่ายในการวิทยุสื่อสารลับ	211,127.00 บาท
16.	ค่าใช้จ่ายสายจีน	57,197.51 บาท
17.	ค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง	30,800.00 บาท
18.	ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด-รับรอง-พาหนะ-เบี้ยเลี้ยง ซ่อมแซมพาหนะ	124,599.93 บาท
	รวมทั้งสิ้น	1,410,184.84 บาท

เป็นอันว่าเงินจำนวน 4 หมื่น 9 พันเหรียญเศษนั้น ได้จ่ายหมดสิ้นไปแล้ว ตามเอกสารหมายเลข ๓. ซึ่งนายวิจิตร ลุคิตานนท์ ลงนามรับรองว่าได้ใช้จ่ายไปในการรับรองเสรีไทยจริง

ส่วนเงินอีกรายการหนึ่ง ตามจดหมายของสถานทูตสหรัฐอเมริกา เอกสารหมายเลข ๓. คือค่าปฏิบัติการ (Operating expenses) 128.62 เหรียญนั้น มีค่าสนับสนุนในรายงานของสถานทูตไทยในวอชิงตันหมายเลขอักษร ง. หน้า 5 ว่าค่าใช้จ่ายในการนั้น (หมายถึงการ

หรือทองคำส่งมาให้เสรีไทยในประเทศ) เงิน 128.62 เหรียญ และในเอกสารหมายเลข ง. หน้า 7 ก็ยังแสดงรายละเอียดในเงินจำนวนนี้ว่า (1) ค่าหลอมทองคำของโรงกษาปณ์ เงิน 72.08 เหรียญ กับ (4) ค่าขนส่งในสหรัฐอเมริกาเงิน 56.54 เหรียญ ซึ่งเมื่อคำนวณบวกกันแล้วก็เป็เงิน 128.62 เหรียญตรงกัน เอกสารเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้นลงนามยืนยันมา โดยเรียบร้อย ฉะนั้นจึงถือได้ว่าจ่ายไปจริง

กับอีกจำนวนหนึ่ง คือเงิน 13,038.50 เหรียญ ซึ่งในเอกสารหมายเลข ข. ระบุไว้ในรายการหมายเลข 4 ว่า ทองคำส่งให้ ดวิด อุกด เงิน 13,038.50 เหรียญ ทั้งนี้มีเอกสารหมายเลข ง. ซึ่งเป็นรายงานของสถานทูตไทยในวอชิงตันหน้า 6 ว่า "ส่งมอบทองให้นายดวิด อุกด รวมเป็นราคา 13,038.50 เหรียญ" และในเอกสารฉบับเดียวกันนี้ หน้า 7 ว่า "ชื่อทองคำส่งไปให้นายดวิด อุกด เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 1945 เงิน 11,783.54 เหรียญ กับเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 1945 อีก 1,255.96 เหรียญ เงินสองจำนวนนี้รวมกันเป็น 13,038.50 เหรียญ เอกสารสองฉบับนี้มีเจ้าหน้าที่ลงนามรับรองยืนยันมา ฉะนั้นจึงเป็นอันถูกต้องว่าได้จ่ายไปจริงในกิจการของเสรีไทย

เมื่อคำนวณรายย่อย 3 ราย คือชื่อทองคำส่งมาให้กองบัญชาการเสรีไทยในประเทศ 49,957.06 เหรียญ กับค่าใช้จ่ายในการนั้นอีก 128.62 เหรียญ และจ่ายให้นายดวิด อุกด อีก 13,038.50 เหรียญแล้ว คงรวมเป็นจำนวนเงิน 63,124.18 เหรียญ และเมื่อเอาเงินจำนวนที่ โอ.เอส.เอส. ส่งคืนเข้าบัญชีรัฐบาลตามเอกสารหมายเลข ง. หน้า 7 เป็นเงิน 436,875.82 เหรียญ มาคำนวณบวกกันเข้า คงได้จำนวนเงิน 500,000 เหรียญ เท่ากับจำนวนเงินที่จัดสรรสำหรับเสรีไทยในประเทศจ่ายให้ โอ.เอส.เอส. ไป ฉะนั้นจึงเป็นอันว่าเงินค่าใช้จ่ายของเสรีไทยในประเทศที่เอามาจากเงินเหรียญที่ถูกกักไว้ในอเมริกานั้นเป็นอันถูกต้องแล้ว ไม่มีการหายหกตกหล่นประการใด เงินจำนวน 4 แสนเหรียญเศษ ปรากฏในเอกสารหมายเลข ง. หน้า 3 ว่า ส่งคืนเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2488

สรุปความว่า เงินที่ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้จัดสรรจ่ายให้ โอ.เอส.เอส. ไป 2 จำนวนจากเงินของรัฐบาลที่ถูกกักอยู่ที่อเมริกา เป็นเงินคราวละ 5 แสนเหรียญ รวม 1 ล้านเหรียญนั้น เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัญชีได้ถูกต้องตรงกันแล้ว ไม่มีสูญหายประการใดเลย

ส่วนเงินในงบประมาณแผ่นดินที่เรียกว่า งบช่วยประชาชน หรือที่เรียกในภายหลังว่า งบสานติภาพ นั้น มีรายการเลข 1 ว่า เงินใช้ในการต่อต้านญี่ปุ่น ถึง 10 สิงหาคม 2488 เป็นเงิน 8,867,989.87 บาท ตามเอกสารหมายเลข ฉ. นั้น เจ้าหน้าที่ได้ใช้จ่ายไปหมดสิ้นแล้ว ตามเอกสารหมายเลข ญ. มีรายการดังนี้ คือ

1. หน่วยทหาร	300,000.00 บาท
2. หน่วยตำรวจ	2,000,000.00 บาท
3. หน่วยชลบุรี	567,450.00 บาท
4. หน่วยกาญจนบุรี	528,000.00 บาท
5. หน่วยสุพรรณบุรี	217,500.00 บาท
6. หน่วยปราจีน-ฉะเชิงเทรา	39,217.16 บาท
7. หน่วยอ่างทอง-อยุธยา	350,465.00 บาท
8. กองบัญชาการ	42,000.00 บาท
9. หน่วยอุบล	53,000.00 บาท
10. หน่วยมหาดไทย	536,441.87 บาท
11. หน่วยสุโขทัย-อุตรดิตถ์	120,000.00 บาท
12. หน่วยสื่อสาร	223,000.00 บาท
13. หน่วยกระทุมแบน	25,310.50 บาท
14. หน่วยแพร์	6,117.72 บาท
15. หน่วยทางประเทศ	109,287.97 บาท
16. หน่วยสกลนคร	52,000.00 บาท
17. หน่วยอีสาน	100,000.00 บาท

18. หน่วยโคราช	50,000.00 บาท
19. หน่วยเชื้อเพลิง-คานส่ง	3,548,199.65 บาท
รวม	8,867,989.87 บาท

ในการใช้จ่ายตามรายการเหล่านี้ มีเจ้าหน้าที่กองคลังแห่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี คือ นายอรุณ ประสานทอง ลงนามรับรองว่า รายการต่าง ๆ ถูกต้องแล้ว ได้ใช้จ่ายไปในกิจการเสรีไทยจริง จึงเป็นอันว่าเงินยกยอใช้ในการต่อต้านญี่ปุ่นรวม 8,867,989.87 บาท ตามงบประมาณช่วยประชาชน รายการเลขที่ ๕ นั้น จำหน่ายบัญชีได้ครบถ้วนถูกต้องแล้ว

อนึ่ง ตามเอกสารหมาย ฉ. คืองบช่วยประชาชน มีรายการหมายเลข (2) เงินใช้จ่ายในงบสานติภาพ ได้กำหนดไว้เป็นจำนวนเงิน 15,088,996.20 บาท ตามเอกสารหมาย ฉ. นั้น มีการใช้จ่ายสืบเนื่องเกี่ยวกับเสรีไทยภายหลังที่ญี่ปุ่นยอมจำนนรวม 9 รายการ เป็นเงิน 737,439.91 บาท ตามเอกสารหมายอักษร ป. มีเจ้าหน้าที่กองคลังแห่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีลงนามรับรองว่า ได้จ่ายไปจริงตามรายการนั้น ๆ ในกิจการของเสรีไทย ฉะนั้นจึงเป็นอันว่า มีการจำหน่ายบัญชีได้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติของขบวนการเสรีไทยมีรายการดังนี้ คือ

1. หน่วยกาญจนบุรี	488.10 บาท
2. หน่วยปราจีน-ฉะเชิงเทรา	61,260.49 บาท
3. หน่วยอ่างทอง-อยุธยา	28,752.39 บาท
4. หน่วยกระทู้มแบน	1,650.00 บาท
5. หน่วยอุบล	8,485.00 บาท
6. หน่วยสกดนคร	190,000.00 บาท
7. หน่วยนครปฐม.	10,000.00 บาท
8. หน่วยโฆษณาและการรับรอง	323,139.23 บาท
9. หน่วยขนส่งเชื้อเพลิง	113,664.70 บาท
รวม	737,439.91 บาท

กับอึ้ง ตามเอกสารหมาย ช. ปรากฏว่า ได้มีการใช้จ่ายบางรายในกิจการของเสรีไทยยังมีได้รับเงินสดที่เขาได้ออกไป เช่น น.อ. กาจ เก่งระดมยิง ร้องขอรับเงินสดที่ได้จ่ายไปแล้ว เป็นเงิน 144,660 บาท เงินที่มีผู้ได้ใช้จ่ายไปในกิจการของเสรีไทยนี้ เมื่อยังมีได้ชำระก็เป็นเรื่องที่หัวหน้าเสรีไทยจะพิจารณาเงินรายได้ออกให้เขาตามสมควร

คณะกรรมการพิจารณาข้อชี้ให้เห็นว่า ขบวนการกระทำอย่างลับ ๆ ชนิดนั้น จะหวังให้มีบัญชีรายละเอียดย่อยและใบคู่จ่ายอย่างบัญชีบุคคลแห่งบริษัท หรือสมาคมในยามสงบนั้น ย่อมเป็นไปได้ ผู้สอบถามน่าจะต้องพอใจเมื่อเห็นว่าเงินนั้นได้จ่ายไปเป็นการพิเศษ จำเป็นสำหรับความสำเร็จแห่งขบวนการกระทำนั้น ตามที่ปรากฏข้างบนนี้ คณะกรรมการเห็นว่า โรงทหาร สนามบิน ค่าย กองบัญชาการ ฯลฯ ได้ก่อสร้างในอาคารที่ลำบาก ด้วยสมรรถภาพที่น่าชมเชย และเป็นผลแสดงว่า เงินที่ใช้จ่ายไปแล้วนั้นสมควรแก่การงานที่กระทำไป นายพล แจ็กส์ โดยเฉพาะ ได้กล่าวทักว่า สนามบินที่เสรีไทยได้ก่อสร้างทำไปนั้น ว่าโดยทั่ว ๆ ไปแล้วก่อสร้างได้ถูกมาก ทั้งนี้ย่อมเป็นที่น่านับถือ (Credit) ในบุคคลที่รับผิดชอบในการนี้

ย่อมเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินในรายการที่นายพล แจ็กส์ เรียกว่าจำนวนเงินบัญชีไม่ได้ (Unaccountable) เป็นต้นว่า จำนวนเงินที่ให้ไปแก่นักโคกร่มชูชีพในดินแดนศัตรู

ความจริงในเมื่อเกิดการฉ้อฉลและนำอันตราขายเช่นนั้น ต้องระงับกันอย่างกวดขัน อย่าให้เป็นภัยแก่ผู้มีส่วนในขบวนการกระทำนั้น ต้องปกปิดนามกัน เช่น หัวหน้าเสรีไทยก็กระทำไปในนามแฝงว่า "รัฐ" เอกสารโดยเฉพาะ เช่น เช็ค ใบคู่จ่าย ใบเสร็จ คำสั่ง ฯลฯ ย่อมจะเปิดเผยนามผู้รับ ผู้ใช้จ่าย ไม่ได้ เพราะจะเกิดผลให้รู้ว่าใครเป็นใครบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจจะต้องเสี่ยงชีวิตเนื่อง ๆ ซึ่งถ้าข้าศึกได้ค้นพบเอกสารอันเป็นโทษเหล่านั้นเข้า จะเป็นภัยอย่างยิ่ง โค้ดลับเท่านั้นที่จะใช้เป็นอุบายป้องกันผลอันน่ากลัว มิให้บังเกิดขึ้นในเวลาพลาดท่าพอดทางลง

ข้อนี้มิใช่เป็นกรณีพิเศษสำหรับประเทศไทยเท่านั้น แม้เหตุการณ์เช่นเดียวกันเกิดขึ้นในประเทศอื่น ก็จักต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน นายพันตรี ทอมป์สัน ก็ได้มาชี้แจงยังคณะกรรมการมาธิการว่า ขบวนการต่อต้านในฝรั่งเศสก็ควรรักษาความลับ ต้องเชื่อถือไว้วางใจกัน ไม่ควรเข้าใจผิดอย่างในประเทศไทย นายนาวาตรี แมคโคเนลล์ ก็ได้ชี้แจงว่า ทางโอ.เอ็ส.เอ็ส. ไม่ต้องการรายละเอียดค่าใช้จ่ายอย่างไรเลย นายพลเจ็กส์ หัวหน้าวัน.ซี.ซี. ของอังกฤษก็อ้างถึงคำสั่งทั่วไปว่า ไม่ให้เก็บเอกสาร ใบบริบ หรือนามบุคคล โดยให้รักษาความลับอย่างที่สุด เพราะว่าอาจนำไปซึ่งการจับกุม กระทำให้เสียซึ่งโครงการ ถูกทำลายสิ้นไป และความจริงเพื่อหลักประกัน (Security) ทางเสรีไทยได้ถูกรังขอโดย วัน.ซี.ซี. ให้ทำลายบรรดาเอกสารทั้งสิ้นที่อาจเป็นภัย ในทางปฏิบัติยอมถือเอาซึ่งการงานที่ได้รับมอบหมายไปกระทำ ส่วนรายละเอียดโดยเฉพาะยอมต้อง ปิดบัง

ฉะนั้น คณะกรรมการจึงมีความเห็นว่า การที่กระทำไปในประเทศไทยยอมต้องเป็นไปเช่นเดียวกับที่กระทำกันในประเทศอื่น และในกรณีเช่นนี้ยอมเป็นการผิดวิสัย และพันวิสัยที่จะขอร้องรายละเอียดแห่งรายการต่าง ๆ ที่กล่าวข้างบน

(ดูเหมือนต้นเหตุแห่งเหตุการณ์คราวนี้ เกิดขึ้นจากความเข้าใจผิดในจำนวน 5 แสนเหรียญในอเมริกา ซึ่งจักจำแนกไว้สำหรับเสรีไทยเป็นเบื้องต้น ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ดูเหมือนคิดไว้แต่ต้นจะส่งเงินจำนวนนี้มาให้ขบวนการเสรีไทยในประเทศไทย แต่ภายหลังมีการส่งมาทางเอเชียรวมทั้งสิ้นเพียง 63,124.18 เหรียญ ส่วนเงินจำนวนนอกนั้นคงยังอยู่ในสหรัฐอเมริกา มิได้สูญหายประการใด ข้อนี้ตามทางสอบสวนได้ความชัด แต่หากก่อนหน้านั้นเกิดการสับสนในความตั้งใจและในข้อเท็จจริง จึงทำให้บางคนเกิดสงสัยว่าเงินจำนวนนี้จะได้สูญหายไปเป็นบางส่วน)

พึงสังเกตว่า ความเข้าใจผิดเช่นนี้ แม้จะโดยสุจริตก็ดี อาจทำให้เกิดเล่ห์ล้อแพร่หลายได้ง่าย ๆ ในเมื่อการเมืองกับการเงินเข้าปะปนกันขึ้น อย่างไรก็ตามก็ คณะกรรมการทำให้รู้แน่ได้ว่า ชาวลือเหล่านั้นไม่มีมูลความจริง จากการตรวจสอบเอกสารและบัญชี

ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ ปราบกฏจ้คว่า ทุกสิ่งถูกต้องตรงกัน ในการสอบสวนของคณะกรรมการ ปราบกฏว่า ผู้เสนอญัตติไม่มีหลักฐานหรือข้อเท็จจริงอันใดที่จะเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อให้เห็นว่าข้อลือนั้นเป็นความจริงให้เกิดการสั่งสัย (เช่นว่าการยกยอกเงินของชาติ หรือ ใช้จ่ายไปนอกเหนือกิจการเสรีไทย หรือทำให้เสียหายทดล่นอย่างไร ฯลฯ)

ขบวนการเสรีไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ขบวนการไต้คินนี้ มีข้อเท็จจริง ซึ่งตามกฎหมายได้ถือว่าได้ปฏิบัติการช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่ราชศัทรูตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 110 อาจมีโทษถึงตายก็เป็นได้ จึงเป็นผู้ที่เสี่ยงชีวิตเพื่อเห็นแก่ประเทศชาติใน ยามคับขัน เพราะมีอุดมคติตั้งใจจะกอบกู้ฐานะของประเทศมิให้เสียเอกราชฐานผู้แพ้งสงคราม หรือมิฉะนั้นก็เป็นประเทศเอกราชแต่ในนามตามสัญญาสงบศึก

ตามเอกสารหมาย ก. ซึ่งเป็นคำตอบของผู้รักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรี สหรัฐอเมริกา ถึงหัวหน้าเสรีไทย ให้คำรับรองว่าจะเคารพ (Respect) ความเป็น เอกราชของประเทศไทยและตามเอกสารหมาย ค. นายเอช. อาร์. เบ็ค (อุปทูตรักษา การสถานทูตอังกฤษ) ก็ได้กล่าวว่า ผลของขบวนการเสรีไทยต่อท่านญี่ปุ่นนั้น ได้กระทำให้รัฐบาล อังกฤษแนะนำเสนอข้อตกลงอย่างเบาที่สุด และว่า ถ้าเป็นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามแล้ว ข้อตกลงที่เสนอนั้นจะหนักต่างกันอย่างยิ่ง เพราะจะถือว่า ไทยเป็นประเทศศัทรู ท่านอง เคียวกับเยอรมันและญี่ปุ่น

ตามเอกสารหมาย ก. เป็นสำนวนถ้อยแถลงของนายเบวิน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2488 เกี่ยวกับเสรีไทย ว่ารัฐบาลอังกฤษยอมรับรู้ในการที่ขบวนการเสรีไทย ต่อต้านญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือ แต่จะลบล้างการที่ไทยได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษ ซ้ำยังรับเอาดินแดนของอังกฤษไปจากมือญี่ปุ่น หรือไม่ประการใดนั้น ต้องรออุจิการมณัของ ไทยต่อไปในการรับรองทหารฝ่ายอังกฤษที่จะเข้าไปในประเทศไทย

ตามเอกสารหมาย ท. เป็นถ้อยแถลงของนายโยสค์ (อุปทูตรักษาการสถานทูต สหรัฐอเมริกา) กล่าวตอบรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2489 ใจความ

เกี่ยวกับเสรีไทยว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาบังคับให้อยู่เสมอ ด้วยความขอบคุณและชมเชย
ว่า ขบวนการเสรีไทยได้คิดได้ข้อสัจช่วยเหลือสัมพันธมิตร

ตามเอกสาร บ. เป็นถ้อยแถลงของนายฮาริงตัน เกี่ยวกับเสรีไทยว่า
ขบวนการเสรีไทยมีส่วนอย่างยิ่งทำให้อเมริกาเชื่อมั่นว่าไทยเป็นมิตร จึงพร้อมที่จะช่วย-
เหลือทางการเงิน เพื่อบรรเทาการเศรษฐกิจของประเทศ

ตามเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า ขบวนการเสรีไทยได้กอบกู้ฐานะของ
ประเทศชาติเนื่องจากสงครามคราวนี้ได้เป็นอย่างดี สมควร เป็นเจ้าหน้าที่บุญคุณแก่ปวงชน
ชาวไทย และถ้ามีทางใดที่ประเทศชาติจะ สมนาคุณแก่ผู้ที่เสี่ยงชีวิตเข้ามาในการ กอบกู้ฐานะ
ของประเทศชาติเช่นนี้ ก็น่าจะ เป็นที่ยินดียิ่ง

(ในที่สุดท้ายขอให้ระวิงอย่าให้เกิดการทอดยอคิดหนาระอาใจจนไม่มีใครคิดริเริ่ม
กระทำกิจการสิ่งใดในเมือง เกิดเหตุการณ์คับขันในอนาคต หากว่าบุคคลซึ่งริเริ่มกระทำ
การสิ่งนั้นถูกไต่สวนในเรื่องการเงินอันพันวิสัยจะปฏิบัติได้ ในกรณีเช่นนี้ ผลของงาน
ย่อมสนองนโยบายและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายที่จะกอบกู้ฐานะของประเทศชาติย่อมจะต้อง
เชื่อถือกัน และหนทางที่เขากระทำไปเพื่อบำบัดความยุ่งยากก็ควร จะ เชื่อถือด้วย)

(ลงชื่อ) เทพวิฑูร

(ลงชื่อ) นลราชสุวัจน์

(ลงชื่อ) วิกรมรัตน์สุภาษ

(ลงชื่อ) นิติศาสตร์

(ลงชื่อ) พิชาญ มุลยง

ประวัติการศึกษา

ชื่อ นางฉัญชลี สุขดี (สกุลเดิม มงคลพันธ์)

วุฒิการศึกษา กศ.บ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พระนคร
พ.ศ. 2518

ตำแหน่งหน้าที่ งานแผนงาน - วิชาการ คณะกรรมการข้าราชการครู
กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย